

הועדה לקידום מעמד האשה ולשוויון מגדרי

בראשות סגנית ראש העיר

הגב' ציפי ברנד

תכנון עירוני בראיה מגדרית ושוויונית

יום ראשון 8 במרץ 2020, שעה 16:00

חדר אירועים, קומה 12, בניין העירייה

בראשות סגנית ראש העיר הגב' ציפי ברנד ובהשתתפות - מר רון חולדאי - ראש העיר
חברי.ות הוועדה ה"ה מוזמנים ה"ה נוכחות/ים
ציפי ברנד, סגנית ראש העירייה, יו"ר הוועדה
אודי כרמלי, מהנדס העיר
אורה כורזים, יו"ר ויצו ישראל
אפרת מייקין כנפו, מנהלת הרשות לחוסן ושיוויון חברתי יועצת ראש העיר לקידום מעמד האשה
בשמת צפדיה וולף, מ"מ מנ.היחידה לתכנון ופיתוח קהילתי
זהייה קונדס, חברת הוועדה לשוויון מגדרי
חנה ארליך ד"ר אדי, מתכנתת מחוז ת"א במנהל התכנון במשרד האוצר
יהודית בן לוי, מנכ"לית Mark Your Mark Ltd
יואב דוד, אדריכל העיר
יפעת ביטון פרופ', משפטנית בכירה ומומחית לשוויון במשפט הישראלי
לאורה הופמן שפטר, מתכנתת עיר בכירה, אגף תכנון עיר
מוריה שלומות, חברת מועצה
מזל שאול, עמותת כ"ן כוח נשים
מירה מזרחי, ע. ציפי ברנד
מעין הוניג, עמותת כ"ן כוח נשים
עלמה שירן, מנהלת אגף קהילה דרום
רונית פרבר, מנהל מינהל קהילה
רותם שוחט, יזמת אפליקציית סקורה Sekura
שלמה שטיין, סגן מנהל אגף הפיקוח
שרונה הרשקו, מנהלת מינהל בינוי ותשתית

סטנוגרמה : גב' שוש בלו

* * *

- דיון -

גב' ציפי ברנד - היו"ר

אחר צהריים טובים לכולם. תודה למי שהגיע, למרות הקורונה והאזהרות - אנחנו מתכנסים פה, אמנם לא בפורום רחב במיוחד, אלא בפורום של ועדה, אבל זה בהחלט פורום מכובד.

אומר, שאני באופן אישי, לא כל כך אוהבת את הציונים של הימים המיוחדים ואני חושבת שאנחנו צריכים לחתור לשוויון מגדרי ולכל מה שאנחנו יכולים להשיג- כל הזמן, כל יום, בכל שעה. אנחנו לא זקוקים/ות ליום המיוחד הזה, לציון הדרך המדויק הזה בשביל להעלות דברים לסדר היום. אבל בטח, אם יש לנו הזדמנות להעלות דברים לסדר היום - אנחנו בודאי לא נפספס אותם.

אנחנו נחלק את הועדה לשניים, כאשר החלק העיקרי יהיה החלק שיעסוק בתכנון עירוני, מגדרי, שוויוני. אני אגיד היום מגדרי, אבל אנחנו בפירוש מסתכלים על זה כתכנון של עיר נכונה יותר לכלל תושביה.

אציון, שאנחנו חוגגים מדי שנה בעיר תל-אביב יפו, כאשר זו השנה השנייה, את אירוע 'במלוא הדרה'. נמצאת פה איתנו ראשת מינהל הקהילה - רונית פרבר, שמובילה את האירועים האלה ביחד עם אפרת מייקין כנפו - הרשות לחוסן עירוני. נמצאת גם עלמה שירן. בשל אילוצים, אני רוצה שנתחיל דווקא 'בחגיגות' והם יספרו לנו מה צפוי להיות לנו במהלך החודש ומיד אחר כך נתחיל בדיון.

רונית פרבר - מנהלת מינהל קהילה

שלום לכולם, אנחנו שמחות מאד להיות כאן ושמחות להציג בפניכם טעימה משבוע, שנפתח ב-22 למרץ, הגם שרצינו לעשות את זה לפני, אבל היו בחירות, היה חג פורים ועתה גם הקורונה ולפיכך זה נדחה קצת. על כן, זה מתוכנן ל-22 למרץ - שבוע שהוא בימלוא הדרה' ונפרט על כך בהמשך.

חשוב לי לומר ש-90% ממה שאמור לקרות בשבוע זה, הוא ביוזמת תושבות, כלומר שאלה דברים שעולים מהשטח - רעיונות, תוצרים, חלומות, העצמה של נשים מתוך הקהילה, מתוך התושבים, כאשר התפקיד שלנו, תפקיד העירייה, הוא להגשים את החלומות, להביא לידי ביטוי את הדברים, להעצימם ובעיקר להעבירם הלאה ובקול רם.

עלמה שירן -מנהלת אגף דרום, היא המובילה במינהל את השבוע הזה וניתן כאן 'טעימה' על מה הולך להיות בשבוע זה.

גב' עלמה שירן - מנהלת אגף קהילה דרום

כמו שרונית אמרה וגם ציפי ציינה בהתחלה - אני מנהלת את אגף קהילה דרום, אחראית. בשנה שעברה הגיעו אלינו מספר תושבות מיד-אליהו וביקשו לציין את שבוע האישה הבינלאומי. בעקבות הבקשה שלהם פתחנו 'קול קורא' לכל התושבות במזרח העיר ובדרום מערב העיר, להציע יוזמות שונות. אכן בשנה שעברה באמת היה האירוע הראשון של שבוע בימלוא הדרה' שהיה אירוע מאד משמעותי עבורנו. אנחנו נקריא לכם סרטון קצר ותראו את תוצרי השנה שעברה -

הרעיון שב'מלוא הדרה' נולד אצלנו בצוות ומשיח עם מנהל קהילה הוחלט ללכת על משהו גדול יותר.

*** מוצג סרטון ***

להלן מספר משפטים שהוצגו בסרטון -

- יום האישה בעצם הפך מאיזשהו יום של כיף ונעים לנשים ליום שמסמן שינוי והתפתחות ועוצמה נשית.
- בערך חודש וחצי לפני שהאירוע הזה התקיים, פנתה אלי נועה והציעה לי לעשות את האירוע ההתרמה ליום האישה במרכז קהילתי רמת ישראל - צוות מדהים שיצקו את כל התוכן ביחד עם נשים בקהילה. האירוע הספציפי הזה מסמן את ההצלחה של הנשים שבחרו לצאת ממעגל זנות קשה והרסני ולהתחיל את החיים שלהם מחדש.
- לנו היה חשוב מאד להביא אירוע שמציג נשים קצת אחרת, של אישה עוצמתית וחזקה.
- באתי כילדה שמשחקת כדורגל לבני יהודה ואמרתי להם 'בחיאת, תנו לי לשחק. הם אמרו לי אתה לא יכולה, את בת' והנה יש פה טורניר של 12 קבוצות של נשים, שבאו פשוט לשחק ויש פה רוח ספורטיבית מטורפת.
- בעצם הדבר הזה הוא כולו בשיתוף פעולה של מינהל קהילה המדהים, שעושה יוזמות מטורפות ובעיקר מביא את זה מתוך התושבים, שזה הדבר הכי מעניין ויפה שקורה פה.

- איכשהו בעיני, זה חלק מתהליך, שבו נשים לוקחות אחריות על הגורל שלהן ומחליטות- איך מספרים את הסיפור ואיך אנחנו מנהלות את השיח וכן, ועושות שינוי ומסוגלות לזום.

* * *

זו דוגמה למה שקרה בשנה שעברה, רק בדרום העיר. השנה החלטנו להרחיב את כל השבוע הזה לכל העיר וב-22 עד ל-28 למרץ נציין את שבוע ב'מלוא הדרה'.
 השם - 'מלוא הדרה' הגיע מעובדת שלנו, שעובדת בשכונת הטייסים ביד אליהו והיא המציאה את השם ב'מלוא הדרה' ואני חושבת שיש פה משהו מאד מייצג את העשייה שלנו וגם את המקום שבו נשים נמצאות - מצד אחד לחגוג את ההדר שלנו ומצד שני גם את 'הדרה'.
 אומר בקצרה - יש מעל למאה אירועים. מה שאתם רואים כאן היום הם מספר דוגמאות לאירועי שיא שיקרו במהלך השבוע.

'אגדות אמיתיות' - ספר שיצא בשנה שעברה על 50 נשים משמעותיות בחברה הישראלית. כל הספריות בעיר הולכות להיות פתוחות ומוצגת תערוכה יפה וכמובן 'שעת סיפור' לילדות וילדים על הגיבורות בתוך הספר - ליגה משלהם, כשם שראיתם בטורניר שצץ בשנה שעברה והשנה הוא עירוני של 21 קבוצות.

לשמחתנו, גם קבוצת נערות מיפו הקימה טורניר, בעקבות הטורניר הזה החליטה להקים טורניר לנערות. אז יש לנו גם טורניר נערות שמתקיים ביוזמת המשלמה ליפו וגם הוא יתקיים באותו שבוע.

כל הדוגמאות הן, כמו שאמרתי, יוזמות של תושבות. יצא 'קול קורא' ברחבי העיר וקבלנו מאות הצעות. ישבנו במפגשים, הכרנו נשים נפלאות בעיר הזאת.

דוגמה נוספת - 'להתעורר ב-12' - זו דוגמה של אישה שיזמה בבבלי. רצון לייצר תוכנית שנתית של אמהות ובנות - בנות-מצווה.

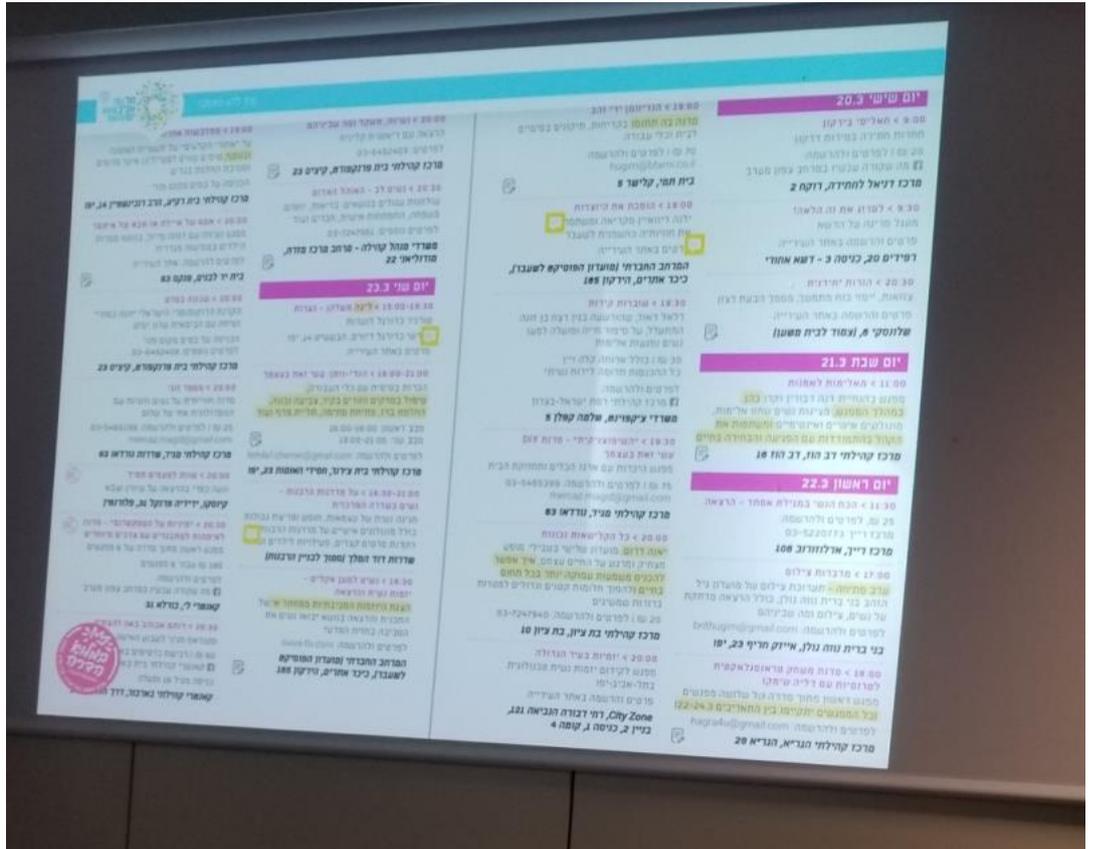
השנה נתחיל עם 'טעימה' בשבוע ב'מלוא הדרה', כשהמטרה לשנה הבאה לצאת לקורס שנתי לאמהות ובנות, אחת בדורה - יוזמה של אגף צפון, גם של אישה מכוכב הצפון, שזה קורה גם אצלנו בדרום העיר; תצלומים של שלוש דורות. בשבוע שעבר שלחו לי חלק מהתמונות ויש אפילו גם ארבעה דורות ויש את סבתא רבא. זה באמת אירוע מרגש מאד שמספר על הנשים שגרות בעיר שלנו.

טאבו - זה גם רעיון שעלה לעסוק בחלק מהסדנאות בנושאים שהם מושתקים. כל אחד מהמרחבים בחר נושא, למשל, חלק מהנושאים שהגיעו הן 'לידות שקטות', אבדן הריון, אמהות. אחת מההצאות שביקשו בצפון העיר היה 'מיניות על הספקטרום' - איך הורים לילדים עם צרכים מיוחדים מתמודדים עם מיניות בגיל ההתבגרות. היו המון נושאים שעלו מהשטח עצמו.

לפניכם דוגמה ראשונית של התוכנית, שבה 106 אירועים. תראו, יש למשל חאליסי בירקון, תחרות חתירה בסירות דרקון, ערכות של נשים, אירוע בשוק התקווה של שירה נשית, אינדי בנווה שאנן, היה אירוע, שלא בטוח שיקרה בגלל הקורונה - 'על מדרגות הרבנות' בדוד המלך - יוזמה גדולה בשיתוף ביחד עם ויצו.

יש המון אירועים מאד מרגשים, כמו למשל ביפו, יש אירוע של נשים יהודיות וערביות שטוות יחד את קו הזהב. מדובר פה על מגוון מאד יפה וזה מה שבעינינו הכי משקף. גם בבנין העירייה תהיה תערוכה של נשים תל-אביביות משמעותיות, על הקיר השקוף של העירייה וגם במעליות יהיה מיצג של ביכורי העתים.

ראינו שגם הרכזות שלנו במרכזים הקהילתיים וגם התושבות הביאו רעיונות מדם ליבם.

אנחנו באמת מקוות שחלק מהנושאים שיעלו יעוררו הד ציבורי.

ספרתי, שגדלתי בבית שבשירותים שלנו, כאשר נסגרה הדלת, והיה כתוב שם טקסט שנכתב ב-1992 ופורסם במגזין נגה על שחרור האישה. לדעתי, גם נפיץ אותו פה בשירותי הנשים בבניין העירייה. אני יכולה לומר שלא הרבה השתנה ממה שכתוב בטקסט הזה והתנועה לשחרור האישה זקוקה להרבה כוח ואין לי ספק שחלק מהכוח זה הועדה הזו. ואני מקווה שאתן תוכלו להתארח אצלנו כי באמת היוזמות נהדרות ואתן/ם מוזמנים.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

האם יש שאלות לגבי אירועים מסויימים? - מעוניינים להצטרף.

מתי זה מתחיל?

גב' עלמה שירן - מנהלת אגף קהילה דרום

אנחנו נפיץ בשמחה את כל התוכניה.

גב' אורה כורזים - יו"ר ויצו ישראל

אני אגיד משהו, לא לגבי השנה הזאת. אני חושבת שיש אצלנו המון ידע שיכול לעזור לנו - לכולנו. אם בשנה הבאה אתן רוצות להעלות נושאים חדשים יש אצלנו את כל הנושא של אמהות וילדות, כל הנושא של נערות, נשים ממשיכות בדרך - יש לנו המון חומר מקצועי שאנחנו יכולות לתרום ולעשות את זה בשיתוף פעולה ובשמחה רבה בכל האר.

גב' עלמה שירן - מנהלת אגף קהילה דרום

נהדר. אכן יש ארבע אירועים בשותפות אתכם במסגרת עד תום הפרויקט.

גב' אורה כורזים - יו"ר ויצו ישראל

קחו את זה, אפילו בגדול יותר.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

קודם כל, תודה, נשתתף וגם ננסה לארגן נבחרת של 'נבחרות ציבור'.

עדי מהרשות לאיכות הסביבה רוצה לעדכן אותנו בעוד אירוע שהם עושים כחלק מהיוזמה של C40 - של נשים ואקלים, שזה גם חלק מ'מלוא הדרה' וחלק מחודש הקיימות, שרצו לשים על זה דגש.

גב' עדי

יש לנו את אירוע הנשים למען האקלים ב-23.3, שמשלב השקה של שתי תוכניות - גם האתגר הטכנולוגי של תוכנית של יזמות טכנולוגית של נשים, שכידוע הם מיוצגות ותמיד under ממומנות מבחינת פרויקטים טכנולוגיים בהיי-טק וגם תוכנית של מנטורים, שבדיוק היום בחרנו את היזמות, שיעלו לשלב הגמר.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

נפתח עתה בתכנון המגדרי. יצטרפו אלינו עתה ראש העיר ומהנדס העיר.

אומר גם אני כמה דברים בנושא - חשבתי שבסופו של דבר תכנון עירוני ושוויון מגדרי זה שני ביטויים שנשמעים בומבסטים, כאשר כל אחד מהם הוא כשם מפוצץ שעומד בפני עצמו ובעצם יש ביניהם איזשהו קשר מאד מובנה. הם עוסקים במיקום של הבנק ביחס לבית שלנו, ביחס לעבודה שלנו. הם עוסקים בסידורים - איך אנחנו עושים את הסידורים, איך אנחנו עושים את החוג בכאבי הגב שלנו, בריצת הערב, איפה אנחנו יוצאים לבלות - הם עוסקים למעשה, בכל החיים שלנו. כלומר, ברגע שאנחנו משלבים את שני המלים האלה ביחד, אנחנו יורדים לאיזה שהיא פריזמה של התעסקות בחיים שלנו עצמם.

אם אנחנו מסתכלים על החוק, יש בו שוויון זכויות לכלל האנשים. בהרבה מאד נושאים יש שוויון זכויות לנשים, אבל הפערים המגדריים בכל התחומים, בין שמדובר פה על תקרת הזכוכית בהנהלת העיר ובין שמדובר בשכבות מוחלשות - הפערים המגדריים קיימים למרות החוק.

יש תת ייצוג של נשים גם בפוליטיקה, יש תת ייצוג של נשים בתקשורת ויש בכלל הזירות הציבוריות, כפי שאני חושב, ואכן חלקן פה מובילות ארגונים שאפילו מכירות טוב ממני פרטים ונתונים.

אני אוהבת בעיריית תל אביב, שאנחנו מדברים את זה. אנחנו כבר לא מדחיקים את זה יותר. אני חושבת שבשנה-שנתיים האחרונות, אנחנו מדברים את חוסר השוויון המגדרי. השיח הזה מתחיל לחלחל, הגם שאיני יכולה להגיד להם שיש פה שוויון, כי אנחנו רחוקים מזה, אבל בפירוש יש פה חתימה מתמדת להגיע לזה ובודאי לשפר עמדות, לנסות לשנות דפוסים. לא אוכל לומר, שאנחנו קרובות לשם, אבל אנחנו גם צריכות להידפק על הדלת - להסביר, לשכנע. זה לא ברור מאליו, זה לא טריוויאלי שיקבלו את מה שאנחנו אומרות, ועלינו להידפק על הדלת ובכל זאת אפשר למצוא אוזן קשובה ואפשר לשמוע שעיריית תל אביב מתחילה לדבר את השיח הזה. אני חושבת שיש פה בהחלט איזה שהיא הסכמה שהשיח הזה מתחיל להישמע פה יותר ויותר, אבל עדין יש כברת דרך עצומה שצריך לעשות.

אפשר לראות את זה קודם כל במהלך של הקמת הרשות לחוסן עירוני. אפרת מייקין עומדת בראש הרשות לחוסן עירוני והיא יועצת ראש העיר למעמד האישה. היא זו שלמעשה מתכללת את כלל הפעולות האלה, את שלל המנהלים וגם הוגה

את הרעיונות. אפשר לראות זאת כמו למשל בטקס יקירי העיר, שיהיה השנה ביום העצמאות, שזה מהלך שאפרת הובילה לשיוויון, בין יקירים ליקירות - דבר שעד היום לא היה ואנחנו ב-2020 ומ-2020 זה יהיה כחלק ממדיניות עירונית. נעשה פה קודם על ידי אגף תקציבים ועכשיו גם הרשות לחוסן נכנסה לזה - נעשה ניתוח תקציבי של השימושים העירוניים השונים - מה אנחנו משתמשות, מה הם משתמשים, האם אנחנו כעירייה בעצם בחירה של שימוש עירוני מסוים, נותנים עדיפות למין מסוים, האם באמת כלל התושבים שלנו צורכים את השירות העירוני שאנחנו מקנים, כמו למשל הבדיקה שהייתה של הניתוח התקציב המגדרי לגבי התל אופן, והסתבר שבעיקר גברים משתמשים בו. גברים משתמשים בו, כי בסופו של דבר הוא כבד, הוא נוח פחות וקשה לעצור עם האופניים האלה ממקום למקום. כלומר, שאנחנו עושים בדיקה מלאה של איך אנחנו מחלקים את השירותים העירוניים, באמת מתוך מטרה לקדם את זה.

שלום לראש העיר.

ראש העיר - מר רון חולדאי

שלום רב לכולן.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

אחזור לכבוד ראש העיר על מה שאמרתי קודם ואומר לו, שכל שאנחנו אוהבים בעיריית תל-אביב הוא שחוסר השוויון המגדרי לא מוכחש, זה שיח שמחלחל ואנחנו מדברים את זה, אנחנו שואפים לזה ואנחנו עושים מאמץ אמיתי לשנות את הדפוסים הקיימים בגיבוי מלא, גם של הנהלת העיר, גם של ראש העיר. יש דרך לעשות וזו עבודה שנעשית. אני חושבת שזה דבר חשוב, הגם שעדין צריך להידפק על הדלתות ולשכנע ולהתאמץ, אבל בסופו של דבר יש פה אוזן קשובה מאד לכלל השיח הזה.

ראש העיר יפתח את הועדה בדבריו.

ראש העיר - מר רון חולדאי

שלום לכולן, לסגנית - ציפי ברנד, חברי מועצת העיר, גבירותיי, קהל נכבד - אני שמח לפתוח את הדיון בוועדה לשוויון מגדרי לציון יום האישה הבינלאומי.

אני מוכרח לומר, שהמאבק לשוויון מגדרי, כמו מאבקים אחרים לשוויון, לא מסתפק ביום אחד, כשאומרים יש יום האישה, או יום האם או אחר - אני אומר שבדרך כלל, כשלא רוצים להתעסק, אומרים יהיה יום אחד, והמאבק חייב להתנהל כל השנה, כל הזמן ובעקביות. זה לא פשוט, כי הוא רחב, הוא דורש שיתופי פעולה, משתרע על פני תחומים רבים בחיינו בכלל. בסופו של דבר זה עניין שכולל את כל החיים, החל ממיגור אלימות כלפי נשים, דרך אבטחת ייצוג הולם לשכר שווה וכלה בשותפות מלאה בקבלת החלטות, ואז זה אומר- בפוליטיקה, ממשל, מגזר עסקי, חברתי, וגם מאד מפתיע, אבל גם בחיי המשפחה.

הוא עוסק גם בדברים, שזוכים לתהודה, כמו הזכות לשיר מול קהל ובזכות לקחת חלק שווה במרחב הציבורי, בזכות לראות ולהיראות- דברים כאלה.

המרחב הציבורי, לטעמי, חייב להיות שוויוני (לא רק המרחב, כי שוויון צריך להיות בכל מקום).

גם היום, בישראל של 2020, למרות שלפי דעתי החקיקה בישראל מהמתקדמות בעולם, בפועל בחלק מהרשויות המקומיות ישנן מדרכות שהליכה עליהן אסורה לנשים ואשר תלויים בהם שלטים, שמכתיבים לנשים קוד לבוש או דרישה לצניעות או כל מיני דברים כאלה. הסיפור הוא בעצם, לא באמת צניעות ומי שקצת יודע ומבין, שכן בסך הכל מאז ומעולם היה פה סיפור של שליטה, מי מכתוב בעולם, מי קובע בעולם- זו הייתה הסיבה, מדוע הגברים השתלטו על המרחב של הנשים. והתוצאה היא אפליה. ואפליה קיימת לאורך כל הדורות, שנקווה שלאט לאט הם יכבו, אם פחות - אני מקווה.

אני אומר, שאפשר לקחת אפילו את הדבר שנקרא המרחב הפיזי שקיים היום בין איזורי מסחר, מגורים, תעסוקה ופנאי. המרחק הזה בסופו של דבר, פוגע קודם כל בנשים ולמה? - כי הנשים הן בעיקרון, אלה שלפחות עד היום, הם גם אלה שמטפלות בענייני הבית וכדו', אז הן אלה שצריכות להסיע ולקחת, לטפל בענייני הבית.

נושא של תאורה - האם מישהו חשב והבין שלתאורה ברחוב יש לה משמעות לגבי שוויון, במובן הזה של לתת בטחון אישי למי שהולכת באיזה שהוא מקום. סתם, אני לפעמים מספר שבטורונטו פעם הסתובבתי שם כדי ללמוד את נושא התחבורה, כשלטורונטו יש עיר תחתית, כתוצאה ממוזג האוויר, ומצאתי פתאום שלאורך המנהרות הקטנות שמובילות מתחנה לתחנה, כל כ-150 מ' יש חנות. שאלתי למה יש שם חנויות וכי מי מרוויח פה כסף? - עצם העובדה שיש חנות והיא מאוישת ומוארת, נותנת בטחון לאישה ללכת גם ב-2 בלילה במנהרה לבד. התכנון העירוני השוויוני מחייב גם התייחסות לחוסר הייצוג של נשים בשילוט במרחב הציבורי ולכן אני מברך מאד את הרשות לחוסן שוויון חברתי בעירייה ואת סגניותיה עם ציפי ברנד ומיטל להבי על המחדל שהצביעו עליו בתחום התמרור ויש לנו היום גם פרויקט של תמרור עם סימנים של נשים ואולי נזכה גם לראות תמונות של נשים על תמרורי דרך. זה לא שינוי סמלי, שכן כולנו יודעים, שיש דברים שעצם הימצאותם משנים תודעה. ההשפעה המצטברת על התפיסה הציבורית של נשים במרחב, אלה המסרים החיוביים וגם למדנו את זה גם לגבי צבע של בובות ודברים אחרים ולכן, אנחנו כעירייה באמת התקדמנו הרבה מאד- הקדמנו בייצוג של נשים בהנהלה והקדמנו בייצוג של נשים בדירקטוריונים והתקדמנו בכלל בתודעה ובהבנה, אבל כחברה יש לנו עוד הרבה מאד מה לעשות ונגזר על העיר תל-אביב יפו להיות חלוצה. היה פה הרמזור הראשון, בפקק הראשון, בזיהום האוויר הראשון וגם פה יהיה השוויון הראשון.

אני מברך אתכן על העבודה.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

תודה ראש העיר. האמת שהדברים שנאמרו פה הם דברים חשובים מאד, ביחס לתפקיד שלנו בעיר וביחס בכלל למקום שאנחנו לקחת, וגם בהכרה על זה שיש לנו דרך מאד משמעותית לעשות כדי שנוכל לחרות על דגלנו שוויון מגדרי אמיתי, אם מתי שהוא נגיע לזה.

אנחנו דנים פה היום בתכנון עירוני ושוויון מגדרי - כמו שאמרתי הן שתי מלים מפוצצות, שכן מתחברים ביחד, כשם שגם ראש העיר הזכיר בעירוב שימושים, המרחק בין הבנק לגן, לבית שלנו, למשרד - הוא זה שמכתיב איך יראו החיים שלנו בעיר הזו.

אני רוצה להודות לאדריכלית חווה ארליך - מתכנתת מחוז תל-אביב במנהל התכנון, שנמצאת פה איתנו וכן לפרופ' יפעת ביטון - משפטית בכירה ומומחית לשוויון במשפט הישראלי, שכל אחת מהן תיתן את הסקירה שלה בתחומה.

הנושא הזה עולה כל הזמן מתוך העירייה- הגיעה אלי לאורה מאגף תכנון מבני ציבור, תחת אודי כרמלי שבאה עם שורה של רעיונות ביום אחד, כאשר פרצה למשרדי ואמרה 'צריך לקדם פה את השוויון המגדרי. גם מצוות החדשנות, מצוות המחשוב הגיעו אלי דלית ורות, וגם עדי מהרשות לאיכות הסביבה. כל הזמן מגיעים אלי, מתוך הגוף הזה, מתוך העירייה - מגיעות נשים בעיקר (גם לגברים מותר להגיע עם רעיונות), שבאות עם רעיונות, פורצות לדרך ואומרות 'יש לך כמה דקות להקשיב לנו, אנחנו רוצים לקדם את זה, לדחוף את זה. והנה, לאורה קידמה את הנושא של הרימזור ביחד עם אפרת, היא הביאה את הרעיון וכך רצו עם זה קדימה. יש פה איזשהו צורך שעולה והרבה מאד עבודה של האנשים המקצועיים שלנו ולכן זה גם דיון שיובא לכיוון המקצועי.

אפרת מייקין כנפו - היא זו שמובילה, מתכללת ולוקחת את זה בידיים, מוזמנת להציג.

אפרת מייקין כנפו - הרשות לחוסן

תודה רבה לראש העיר. זו באמת גאווה גדולה, לעבוד בעירייה, הגם שאני יחסית חדשה בעירייה, ובייחוד תחת ראש עיר פימינסט ממש. תודה לשותפה שלי לדרך - לציפי סגנית ראש העיר. אנחנו עובדות בצמוד וביחד. ותודה לשאר חברות וחברי המועצה וגם לעוזי ולכל המנהלים בעיריית תל-אביב יפו.

אני שמחה להיות כאן, כמי שעובדת בעירייה ולא רק מדברת, אלא גם פועלת הלכה למעשה, כדי שהעיר שלנו תהיה עיר שווה באמת וגם תודה לחן, שעובדת אתנו בצמוד ועוזרת כל הזמן ומובילה.

לתפיסתי, אחת הראיות לכך, היא הקמה של הרשות, שאני זוכה לעמוד בראשה. ראש העיר והנהלת העירייה לא הסתפקו רק בתקן הסטטוטורי המחייב של יועצת ראש העיר לקיום מעמד האישה אלא הקימו רשות, שכל הייעוד שלה הוא קידום שוויון מגדרי וחברתי בעיר ובעירייה. היום זה יום האישה הבינלאומי, ולא אחת שמעתי בזמן האחרון, למה בכלל עדיין צריך את היום הזה. בפורום הזה, כמו שהסביר ראש העיר, אני לא חושבת שצריך להרחיב, כי זה ברור לכולנו, שעל אף הדרך הארוכה וההצלחות הכבירות של המהפכה הפמיניסטית - הדרך שלנו עוד ארוכה והמהפכה לא הושלמה. כמו שראש העיר הזכיר, האלימות כלפי נשים גואה ורק בסופ"ש האחרון שמענו על הרצח המזעזע, התפשטות תרבות האונס, הפערים בשוק התעסוקה ובשכר הגדולים, העדר ייצוג נשים הולם והרשימה עוד ארוכה.

העדשה המגדרית צריכה להיות חלק בלתי נפרד מאיתנו ודרכה כולנו צריכים להתבונן על המציאות כדי לזהות את ההבדלים, את הפערים, את האפליה ואת כל המקומות שדורשים שינוי. את העדשה הזאת אנחנו גם מציעות לשותפות ולשותפים שלנו בעירייה, מתוך תפיסה שאין מרחבים בחיינו שחפים מהבדלים מגדריים. רק על ידי עבודה משותפת יד ביד, גברים ונשים, בכל הדרגות ובכל האגפים והמחלקות, יחד עם השחקניות והשחקנים השונים בחברה האזרחית נצליח להתמודד עם האתגרים הרבים שלפנינו. כך לדוגמה, המאבק באלימות המינית וחינוך למיניות בריאה ולשוויון מגדרי נמצא על שולחן גופי העירייה השונים.

סוגיית השפה והלשון והתקינות המגדרית נמצאת בעבודה, באגפים השונים. נושא התיקצוב המגדרי, כפי שציפי פירטה ועוד ועד.

הדיון היום עם סוגיית התכנון הוא חשוב וחיוני, שכן המרחב שבו אנו חיות וחיים הוא חלק אינהרנטי מחיינו ומחיי הילדים שלנו ואיננו יכולים לדבר על שוויון מגדרי ללא זיהוי כל אותם פערים ומכשולים, שניצבים בפני נשים במרחב העירוני.

המרחב הציבורי משקף במידה רבה את התפיסות והנורמות החברתיות.

המרחב החברתי משקף את מי בפנים ומי בחוץ, מי מספר וממי מתעלמים.

ראש העיר הזכיר בדבריו כמה וכמה דוגמאות, המשקפות פגיעה בנשים, מהמרחק בין הבית למרכזי המסחר, התעסוקה והפנאי, דרך התאורה והשילוט. לכן אנחנו נלחמות על כניסה ושילוב של נשים לדרגים בכירים בכל המקצועות והמגזרים השונים ושמות דגש, גם כאן בעיריית תל אביב יפו על הכיוון התעסוקתי. ואגב, לא רק שילוב של נשים ועמדות בכירות אלא גם של מיעוטים אחרים. אני מקווה שהספקתם לראות את הפרסומים בתקשורת, שראש העיר דיבר עליהם - על התמרורים, על המהלך שיזמנו. לכאורה מהלך סימבולי וקטן אבל ייצוג רק של דמויות גבריות במרחב הציבורי, גם באמצעות המדורים מעביר מסר, שאנשים מסויימים, למעשה מחצית מהאוכלוסייה טובה פחות.

אני רוצה להציג בפניכם מספר נקודות חשובות מהדוח של המרכז למחקר כלכלי חברתי של העירייה (לאה לא יכלה להגיע לפה היום, אבל אני מייצגת אותה). עשו פה מחקר מקיף, רציני, לגבי נשים בעירייה ובעיר בכלל. אעביר למרכזת הועדה וגם נעביר את המחקר לכל המשתתפות ואציג רק בקצרה, שהדוח מצוין ויש בו כדי לשפוך אור על הסוגיה שנדונה כאן היום והוא עוסק בתושבות העיר ובוחן היבטים שונים של נשים בתל אביב יפו, כפי שמשקפים בנתונים מספריים רשמיים וכפי שאנשים דיווחו בסקרים שונים.

בגדול, מספר הנשים בתל אביב יפו הוא 50% מהאוכלוסייה. עד גיל 50 אנחנו הנשים מהוות 49%, מעל גיל 50 אנחנו מהוות 54%. תוחלת הנשים בעיר תל אביב יפו גבוהה מתוחלת החיים של הגברים. הנשים מהוות 84.5% והגברים מהווים רק 80.6%. עוסקים עצמאיים - הנשים הם רק שלישי. מדהים לראות פה, שמשפחות חד הוריות, כשבראשן אישה - הם 23% בעיר תל אביב יפו מכלל המשפחות בעיר. בישראל זה 12% ואנחנו כאן כמעט כפול. השכלה - הנשים בתל-אביב יפו - הן מאד משכילות ביחס למקומות אחרים בארץ - 44% מהנשים בתל אביב יפו למדו 16 שנים ויותר. 82% מהנשים בתל אביב יפו עוסקות בפעילות גופנית. 74% מהנשים בתל אביב יפו מבצעות בדיקות רפואיות קבועות, כאשר בישראל רק 52% ויש עוד ועוד ניתוחים, כאשר ניתוח זה הוא בהחלט מקיף, כפי שניתן לראות בשקף זה שלפניכם

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

שלום, צהרים טובים.

דברתי קצת עם ציפי, וגם דברתי עם דלית זילבר, מנכ"לית מינהל התכנון, עד לפתיחת הישיבה.

נקודת המבט של מינהל התכנון היא קצת יותר מתכללת, כלומר שהמחשבה היא פחות מגדרית, יותר כוללת, שכן מבחינתנו, בצפיפות של היום ובמטלות שיש לנו לתכנן לצפיפות גבוהה יותר אפילו - אין מצב שלא לוקחים בחשבון את כל סוגי האוכלוסייה והפרמטרים של האוכלוסייה. כמו לדוגמה, כשחושבים על תכנון של תחבורה ציבורית ורוצים להגיע לאחוזים מאד גבוהים של שימוש יומיומי בתחבורה ציבורית, כל פלח של אוכלוסייה שלא מתייחסים אליו ולכאורה מוותרים עליו, בעצם מוריד את היכולת שלנו להגיע לאחוזים האלה של 60%-80%. כלומר, אפילו כשמדברים על מרחקי הליכה בין תחנות של תחבורה ציבורית עתירת נוספים ליעד הבא או לאמצעי התחבורה הבא, צריך להבין שאם מוותרים על אלה שקצת יותר קשה להם ללכת או אם מוותרים על אלה שהולכים עם עגלה או מוותרים על אלה שסוחבים כמה שקיות, כי אז כל ויתור כזה מוריד אחוזים מהיעד שלנו וזו רק דוגמה. אבל אותי מעניין יותר לדבר אתכם על מי מקבל את ההחלטות. אם יש לנו כ-260 רשויות ורק 14 ראשות עיר ופחות מ-17% חברות מועצה ומנכ"לית אחת. ולמה אני אומרת ראשות ערים וחברות מועצה? - כי הם אלה שמרכיבים את הוועדות שמקבלות החלטה. כך שאם אתם מסתכלים למשל, על וועדות התכנון והבניה, ועדה מקומית שזה ראש העיר ומליאת המועצה. וכשעושים ועדות משנה שהן מקבלות את רוב ההחלטות ברוב הרשויות, זה חברי מועצה. כך שאם בערך ב-35% מהרשויות אין בכלל נשים או שיש אולי אישה, אז מה יהיה היחס במוסד התכנון המקומי? - הוא יהיה אפס או אולי 1%, כי וועדות המשנה הן כמובן חלק מהמליאה והקוורום שלהם הוא 4 אנשים, שאחד מהם הוא יו"ר הוועדה. חשוב שתדעו את הפרטים האלה כדי שתבינו, כי אם קוורום חוקי לקבלת החלטות בועדת משנה הוא 4 אנשים, כשאחד מהם הוא ראש הוועדה, שבדרך כלל הוא סגן ראש העיר, אזי לא נשאר הרבה מרווח, כדי שלא תהיה אף אישה במוסד קבלת החלטות הזה.

קריאה

מה שיותר חמור, זה שהאג'נדה של נשים לא עולה.

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

אני מדברת כרגע, מבחינת ההרכב, כי במגזר הערבי ובמגזר החרדי זה כמעט אפס ולכן זה מאד חשוב. וגם אם לא נגיד את זה ב'ריש גלי' שזה מגדרי - הרי שאנחנו יודעים שקבוצות מעורבות מקבלות החלטות יותר טובות. זה כבר מוכח מחקרית ואין צורך לשכנע אתכם, שככל שיש נשים בקבוצות שמקבלות החלטות, הקבוצה כולה נהיית יותר אינטליגנטית.

קריאה

והתשוואה להון יותר גבוהה.

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

אני לא יודעת להגיד את זה. אני ביררתי היום וזה הפתיע אותי מאד, שהקבוצה כולה נהיית יותר אינטליגנטית.

קריאה

נכון.

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

זה יפה להגיד את זה. באמת, זה ידוע, שקבוצה מעורבת מקבלת החלטות יותר טובות, מכל מיני סיבות שלא אמנה את כולן, אבל זה כמובן בגלל שנשים מביאות לשולחן איכויות שמשלימות את הגברים, גם אם אנחנו לא מגיעות להיבחר. כאשר עולים בדרגה וזה כבר ועדה מחוזית - כי אז התמונה מתהפכת, בגלל שחברי הועדה המחוזית הם נציגי שרים ונציגי גופים ושם יש יחסית הרבה נשים, עובדות מגזר ציבורי, הגם שלא בדיוק בדקתי את המספרים, או נציגים ממשרד המשפטים או מהפרקליטות, או נציגי משרד הבטחון.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

את אומרת שיש שינוי בדרגים מקצועיים, אבל בקרב נבחרי ציבור--,

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

אבל החלק של הועדה המחוזית, שהוא של נציגי השלטון המקומי זה ראשי רשויות - יש שלושה או ארבעה. כלומר שאנחנו חוזרים שוב לאותה דוגמה או תבנית של בעייתיות שראינו בהתחלה.

בכל מקום שיש נציגות לשלטון המקומי היום בעולם התכנון והבניה, נשים כמעט שלא מיוצגות. גם אם יש מהנדסות ערים של ערים גדולות, כשאני בתפקידי הקודם הייתי מהנדסת העיר של פתח תקוה במשך חמש שנים, אז אנחנו לא עם קול, לא עם אצבע בוועדה המקומית, שכן בוועדה המקומית אין זכות הצבעה למהנדס העיר. בוועדה המחוזית כמתכנתת מחוז, היום יש לי כן זכות הצבעה. זאת אומרת שיש כאן כל הזמן, משהו נסתר מהעין קצת, כי אתן דווקא מדברות על דברים גלויים שאפשר לעשות אתם משהו. רואים במרחב הציבורי את המופעים האלה שדברו עליהם, שאפשר אולי עם מודעות לתקן ולהיות מודעים. גם אפשר, כשם שראש העיר דיבר על הבטחון האישי במרחב, שידוע שהראשונים שנעלמים מהמרחב הם נשים וילדים ואז יש בעיה. אלה דברים שרואים. ומה עם הדברים שאנחנו לא רואים? מי מקבל את ההחלטות לאורך כל הדרך, שזה נושא הדיון היום, של התכנון העירוני? - ואני דווקא מאד מודאגת מזה.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

תני דוגמאות. יש לך איזה דוגמה חיה של דברים שקורים מאחורי הקלעים שאת יכולה לחבר אותנו אליהם?

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

אני מדברת על קבלת החלטות. זה לא שיש אחד לאחד, שאני יכולה להגיד לך שתוכנית מסוימת נדונה בנקודת מבט גברי לעומת תוכנית אחרת שאם הייתה נדונה באיזה שהוא פורום יותר מאוזן מהבחינה המגדרית, אז היה אחרת. אני לא יכולה להגיד בדיוק, אבל אני יכולה להגיד לך, דווקא מהדוגמה שלי, בנושא של התשתיות, שכן המדינה היום מתכנתת את המטרו ואת מערכת הסעת המונים, כל הרכבות הקלות ושוב קבלת ההחלטות בחברות שמשרד התחבורה נתן להם לתכנן היא מאד גברית. יש מנהלות פרויקטים ואני לא אומרת שאין, אבל שרשרת קבלת ההחלטות, גם בנתיבי ישראל, גם בנתיבי איילון וגם ברכבת ישראל וגם בנתי"ע - שרשרת קבלת ההחלטות בהיררכיות הגבוהות שהן אלה שמתווים את המדיניות ואחר כך הדרגים המקצועיים מוציאים לפועל - היא גברית. בזה אני כן יכולה להגיד לכם, כי מה שאמרתי בהתחלה לעניין של מחליטי ההחלטה - זה לא שאני המצאתי את זה, זה מסוגל מישהו להגיד אז ילכו 600 מ'.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

זה מה שקורה? מהזמן הנוכחי של 2020? ואתן נלחמות?

ד"ר אד' חוה ארליך - מתכנתת מחוז ת"א במינהל התכנון במשרד האוצר

אנחנו נלחמות ונלחמים.

כל שרציתי להגיד, שזה לא מספיק הענין המגדרי, כי אנחנו נלחמים בשביל כולם. בואו נחשוב וכי מי יילך 600 מ' כל יום, בבוקר, בשמש, בגשם? מי לא ילך - יותר קל להגיד, כי מי שילך, זה מי שיש לו כושר, מישהו צעיר, בלי מוגבלות, בלי עגלה וכדו'. מכאן, שקבלת ההחלטות היא נגזרת של זה, כי אף אחד לא יושב ליד השולחן ואומר ומה עם זה? - אני בכלל אומרת שצריך לעבור לשיטה של יותר לדעת למי אנחנו מתכננים, על פי שיטת הפרסונות שאומרים שמתכננים לזה או לזה, כי יותר קל לדמיין איזה החלטה צריך לעשות.

אנחנו במינהל התכנון, גם ברמה של המחוז, כשהיום יש שישה מחוזות - יש שלוש נשים ושלושה גברים ומנכ"לים לעניין התכנון עם כל שדרת ניהול, מאד מעורבב כשאני חושבת שזה לא הומוגני שזה טוב, אבל אנחנו לא אלה שמצביעים ומקבלים את ההחלטות בכל מקום. אלה הדברים שרציתי לשים עליהם הזרקור.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

תודה רבה. יש שאלות?

אין שאלות.

אודי, בבקשה.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

קודם כל, אני מתחבר למה שחוה אומרת, אבל עם כמה הסתייגויות. אני לא מאמין גדול בתכנון מגדרי. אני חושב שפה נמצא שורש הבעיה. אני מאמין בתכנון טוב. אני חושב, שכשאנחנו מקטינים את הנוכחות הנשית במרחב לקלישאות של תכנון מגדרי, אנחנו מאד מרדדים את המסר שצריך להיאמר. אני מאמין במסר הרבה יותר עמוק מזה. אני חושב שבסוף זה לא רק עניין של כמה נשים וכמה גברים נמצאים במוסדות התכנון. אני חושב שזה בעיקר עניין של מה המקום של כל פרט ופרט בחברה, איזה מקום ומשקל יש לו באיכות התכנון שיוצאת. ולצערי, הוא לא עוזר. התכנון היום הוא תכנון מוטה מאד לכיוונים מאד מסויימים. גם קשישים וגם ילדים נפגעים מאיכות תכנון ירודה והרבה פעמים עין התכנון צופה את עין המתכנן. ואין ספק, שברגע שההרכב האנושי שמרכיב צוותי תכנון הוא הרכב שמתייחס לדברים האלה, אני חושב שהוא מייצר שיח הרבה יותר אינטליגנטי. אני פגשתי הרבה מאד מתכננות והרבה מאד מתכננים, אני מכיר מתכננים מאד רגישים מגדרית ואני מכיר מתכננות מאד לא רגישות מגדרית. זה לאו דווקא משוואה שפותרת את הבעיות. אני יודע שברוב מוסדות הציבור, ברוב מוסדות התכנון הציבוריים המקום הנשי לא נפקד בטבלאות מבחינת אחוזים. אבל איכות התכנון שיוצאת רחוקה מלשקף את כמות הנשים שנמצאות במערכות התכנון. גם בתל-אביב יחסית מערכות התכנון, הגם שלא בדקתי את היחס בצורה מדויקת, אבל ברור שיש יותר נשים מאשר גברים במינהל הנדסה למשל. אבל להגיד, שהיום מנהל הנדסה מייצר מוצר שהוא מוצר שרואה נכוחה את כל הנוכחות הנשית במרחב, גם אני אומר שיש עוד הרבה על מה לעבוד, יש עוד הרבה מה להשתפר.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

אז איך אתה פותר את זה?

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

אני מנסה להגיד, שהעניין כאן זה להכניס את כל הכלים האלה לכלים תכנוניים פרודוקטיביים. כלומר, כשאתה נכנס ופותר בעיה - בעיה יכולה להיות גובה של מדרגה במרחב ציבורי ובעיה יכולה להיות פרואגרמה עתידית לתעסוקות בימ"ר איילון למיליון מועסקים/ות חדשים. כאשר נכנסים לבעיה כזאת, עם פרמטרים הרבה יותר מורכבים מאשר המספרים, כי מספרים בדרך כלל יש נטייה תמיד לכוון למיינסטרים. כשמדברים על מועסקים, אזי אותו מועסק שיש לו נגישות להשכלה, יש לו נגישות לתחבורה, יש לו נגישות לבריאות, יש לו נגישות לחוסר אפליה, יש לו נגישות לנקודת התחלה, נניח, יותר טובה בעולם העסקי והפלא ופלא, כי ברגע שאלה נקודות ההתחלה, אז גם מה שפוגשים במרחבי התעסוקה זה מועסקים שיחסית עונים לדברים האלה.

כשאתה מתכנן מרחב ציבורי במרחב ולא מפנים עד הסוף, מה המשמעות של 10 ס"מ פער בגובה של מרחב ציבורי ואז ה-10 ס"מ האלה הם מחסום של 10 מ' בשביל הרבה מאד אוכלוסיות ואני לא מדבר רק על האובייס של נכים בכסאות גלגלים, גם ילדים וגם מתניידים על גלגלים וגם עגלות וגם החשש שיש לאב או לאם לתת לילדים להתרוצץ חופשי במרחב, בגלל ה-10 ס"מ האלה. ואלה דברים שהצורה שבה, לפחות, אנחנו מנסים להתמודד בהם, זה בעיקר עם הרבה מאד הנחיות שלפעמים הם נורא נוקדניות, כי בסוף החוכמה הגדולה זה לקחת את כל התיאוריות הגדולות ולהצליח להוריד אותם מהנחיות נוקדניות ומעצבנות, אבל אחרת זה לא קורה. כי אם אנחנו למשל, לא נלחמים בנושא הזה של 00 ברחוב, הוא לא קורה. כי תמיד יש סיבה למה צריך את העוד 10 ס"מ או עוד חצי מטר ויענו לך שורה של מומחים - למה צריך את זה בשביל ניקוז, בשביל בטחון וכו'.

קריאה

אני רוצה לשאול בנקודה זו, כי אתה מדבר על הנחיות נוקדניות ועל מומחים ומומחיות, ובהמשך לדבריה של ד"ר ארליך, האם גם אלה שמושפעים ומושפעות מהחלטות, גם באיזה שהוא אופן שותפים ושותפות או לפחות קולן נשמע. על ההנמכה בכבישים - אני מבינה שזה אולי יותר מסובך, אבל בהרבה החלטות תכנוניות, אני חושבת, שאם באמת אלה שמושפעים ומושפעות היו, אז לא היית צריך כל כך הרבה מומחים ומומחיות והנחיות.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

אני מסכים אתך מאד.

קריאה

השאלה - האם זה מהלך, האם זאת מגמה, שיתוף מחזיקי העניין.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

ההלכה השגורה היום, היא לא כזאת ואני אומר זאת באופן חד משמעית, בארץ בכלל, גם בעולם. דווקא במקומות שבהם אנחנו רואים תכנון שרגיש יותר לנושאים האלה, זה מקומות שבהם, באיזה שהוא מקום אילצו את התכנון להגיע לשם, כדי להראות שאפשר גם ככה. אבל כדי להגיע לזה, צריך לעשות את זה עם הרבה מאד כוח. כדי לשנות כיוון של מתודה תכנונית, צריך להפעיל כוח, צריך להיות מאד אגרסיבי. ואני חושב, שמה שאנחנו מנסים לעשות, וקודם כל אני בטוח שאנחנו מנסים מעט מדי, אבל אני חושב שיש לנו הרבה מאד מה להתקדם, בהרבה מאד תחומים שקשורים לאיך ילדים

גדלים במרחב, איך המרחב שנקרא עיר, איך הוא מתקשר עם ילד בן שנתיים, איך הוא מתקשר עם ילד בן שלוש - הוא כמעט ולא.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

זו העבודה של Urban.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

נכון. אבל העבודה של אורבן בדיוק מראה, שזה כמעט שלא קורה; זה שצובעים נדנדה בורוד ושמים לה פרחים צהובים זה לא פותר את הבעיה. הבעיה היא אחרת לגמרי. ואיך קשישים צורכים מרחב? - היום יש הרבה מאד קשישים שמפחדים פחד מוות לרדת למדרכה, מתחת לבית שלהם. כשאתה מסתכל על זה בראייה כוללת, אתה אומר לו 'תיזהר מהקורקינט'. וזה כמו להגיד לילד בכביש סואן תיזהר מהאוטו שטס לו.

פה, אני חושב, שאם לא למשל, הדוגמה של הקורקינט למשל - זו דוגמה מצוינת לאיך מפעילים הרבה מאד כוח כדי לעשות שינויים יחסית אפקטיביים. עוד יש להם הרבה לאן ללכת, גם בנושא רגולציה, וגם בנושא אכיפה - אין ספק שאנחנו במקום יותר טוב היום עם הקורקינט ממה שהיה, אבל אנחנו עדין לא במקום אידיאלי ואפילו רחוק מזה, כדי להגיע להפרדת משתמשים, להגיע למצב שכולם יכולים לחוות את התופעה של הקורקינט, לפחות מהצד בצורה בטוחה לגמרי וכמובן הם משמשים וילדים משתמשים בדברים האלה. אנחנו מאד חושבים שזה שאסרו את השימוש בקורקינטים מגיל 14 או מגיל 16 נפתרה הבעיה. אבל הבעיה לא נפתרה, ואני לא יודע כמה משתמשות בקורקינטים השיתופיים לעומת משתמשים נמצאים שם.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

פי שלוש משתמשים גברים.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

זה לא מפתיע אותי. אני גם רואה את זה בכלל, באופניים ועוד. אני חושב שכאן צריך לאבחן בצורה יותר עמוקה, מה החסמים. אותי מאד מרתיע, הסיפור הזה שאומרים - תתכננו מגדרית וזה מסתכם בזה שאומרים - תוסיפו עוד מאה פנסים או חניונים ציבוריים תעשו עם מצלמות. כי אם זה מגיע לשם - אז נכשלנו בגדול.

קריאה

אבל זה לא תכנון מגדרי.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

תשאלו מאה מתכננים מה זה תכנון מגדרי, והם יגידו לך את זה. ואני חושב שזו טעות.

קריאה

תשאל מתכננות ויהיו לך תשובות אחרות.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

קריאה

לאו דווקא מתכננות, אבל ציבור משתמשות צריך להיות.

מר אודי כרמלי - מהנדס העיר

לכן אני אומר, שהמסר הוא הרבה יותר עמוק מזה וזה בעיקר לעניין של נוכחות נשית במרחב. נוכחות נשית במרחב מתחיל מ-למי פונים בשלט, למי מתייחסים בשלט ונגמר ב-איך בנין יודע לעבוד עם מגוון כזה של משתמשים. היום 50% מהמשתמשים בבניינים הם מודרים מהבניין, לא רק נשים, גם מוגבלי תנועה, גם קשישים. הם מרגישים שהם נמצאים שם, כשזה לא שלהם.

אני רוצה להוסיף עוד מילה אחת לנושא שאני קורא לו לגיטימציה מרחבית, שזה משהו שלי הוא מאד חשוב. אני חושב שבסוף, עד כמה אנחנו מצליחים לייצר מרחב שיש בו קריאות למגוון גדול יותר של תושבים. כולכן מכירות את הסיטואציה שאנחנו נמצאים ב- שפ"פ, (בשטחים הפתוחים שנמצאים ליד מגדלי יוקרה, שבתב"ע כתוב שמותרת הכניסה תמיד, בכל שעות היממה, אף משתמש לא נמצא שם ואין שלט ואין מחסום ואין שומר ואין אף אחד, אבל ההרגשה שהמרחב מייצר לוחשת לך, שזה לא שלך, שאתה לא אמור להיות כאן. לא תמצאו אף אחד עושה מנגל מתחת למגדלי אקירוב, ואף אחד לא אמר את זה, אין שלט שאוסר את זה ולא תמצאו אף אחד שעושה את זה. למה? - כי אין לגיטימציה מרחבית. היום עושים המון עבודה, שכן חלק מהתפיסה שמאפיינת את המרחב הציבורי של תל-אביב, ושימו לב שזה נראה מאד פשוט, אבל יש המון עבודה מאחורי זה, כדי שהפשוט הזה יהיה באמת פשוט. זה צורך המון עבודה כדי שהלגיטימציה המרחבית בשדרות, ברחובות, במדרכות, בכיכרות ותפנה לכמה שיותר סוגי אוכלוסיה. ועדין זה לא עובד מאה אחוז.

גב' אורה כורזים - יו"ר ויצו ישראל

אני חושבת שעדין ישנו מקום להתייחסות לנשים, כשאנחנו מדברים על 51% מהאוכלוסיה. יכול להיות שיש מקום להתייחס גם לילדים, כמובן לכולם, ומי כמוני יודעת. אתן דוגמה פשוטה, של מתחמי מתקני הספורט, שרובם לא מתאימים לנשים- לא בגובה, לא ברוחב. צריך לשים לב ולתת את המענה, שכשמתכננים מתחם כזה שיתאים גם לנשים.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

זה בדיוק מה שדברתי קודם על שימושים עירוניים. יש המון שירותים עירוניים שניתנים לתושבים. באמת, מתקני הספורט, זה משהו שעלה מהשטח, שהוא עוד לא מותאם.

נמצאת אתנו פרופ' יפעת ביטון, בבקשה.

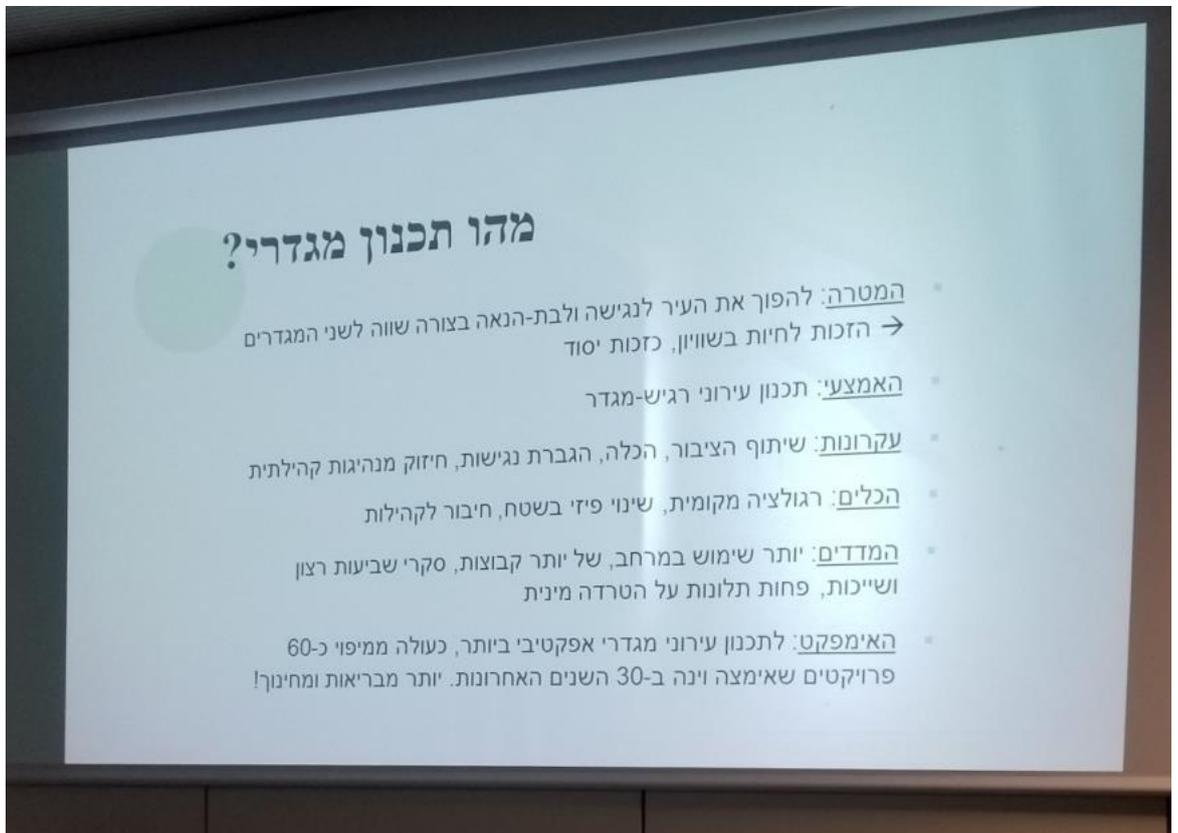
פרופ' יפעת ביטון - משפטנית בכירה ומומחית לשוויון במשפט הישראלי

אני רוצה לברך את ציפי על הקיימות של הועדה ועל המפגש החשוב מאד הזה. יש איזה שהיא תחושה, כשם שגם בשיחה בינינו דיברנו, ודווקא מהדברים שעלו פה, יש משמעות ויש חשיבות לאיזה שהוא מסגור רחב יותר של הדברים. כמובן שלהיות בפתח של ישיבה כזאת עם טקסט של ראש עיר, שאני חושבת שהייתי נותנת עליו את הציון 100, כתשובה לשאלה בקורס שלי במשפט ומגדר וזה מלהיב. ואני באמת מאד מקווה שמה שיהיה פה, זה לא מצריך משימה קטנה, שזה להצמיד את המציאות אל החזון הזה, כי זה חזון מעולה. וגם הדברים שאמרה אפרת, כמובן היו נהדרים.

אז בואו, מכאן נראה, איך הדברים קשורים לסיפור הספציפי של תכנון עיר מגדרית ואני מתחברת כאן לדברים שאמר קודם לכן מהנדס העיר, שאמר מה שאנחנו מחפשים בעירייה - שהעיר הזאת תהיה אינקלוסיבית לכולם, שתתאים לכולם ויש את הפרויקט של 95 ס"מ ויש את פרויקט הגיל 95, כלומר שיש הרבה מאד הקשרים שבהם זה רלבנטי, אבל אני כן

רוצה לומר, בתגובה ישירה לאופן שבו התנסח המהנדס, שאני חושבת שזה לא צריך להיות במקום וזה פחות פרודוקטיבי. וגם אם הכוונות הן מאד טובות להציג את הדרישה לתכנון מגדרי, כאילו איזה דרישה לא שלמה, וחסר בסוף רק איזה דבר אחד שיעשו לכם וזהו. קודם כל, אנחנו נלחמות הרבה מאד מלחמות לשוויון והרבה פעמים כשאנחנו מגיעות שואלים אותנו ומה אם? - אני יכולה להגיד לכם כאישה מזרחית, שזה בכלל לא נגמר וצריך לטפל בכולם. אנחנו מתחילות מנקודת מוצא מגדרית. אנחנו קצת יותר מ-50% הזאת, להבדיל מהאוכלוסיות האחרות. בנוסף, אנחנו במרחב הזה של האוכלוסייה הזאת ולא זזות ממנו. אנחנו נמצאות בתוך הסטאטוס הזה, כל יום מחיינו ולכן יש לו משמעות מאד גדולה, אבל ההיסטוריה מוכיחה חד משמעית שמאבקים של נשים לשוויון במובהק נגעו גם לחייהם של אוכלוסיות אחרות. נשים בתכל'ס מדברות מדברות אבל לא יודעות לנהל מאבק רק בשביל עצמן. אז אם הייתי מחפשת איזה שהוא יתד, איזה שהיא נקודת אחיזה בתוך המאבקים לשוויון, כשם שאני למשל מנהלת כמה כאלה- אין ספק שהמאבק לשוויון מגדרי הוא מבחינת התפוקה שלו, פר השקעה, הוא המוצלח מכולם ושצפוי לייצר לנו כמה שיותר אפקטים חיוביים על קבוצות שונות של האוכלוסיה.

אני רוצה לומר רק מה חשוב בעיניי, וזאת נקודה שראש העיר קצת נגע בה. אני חושבת שבסופו של דבר צריך להציג את זה ופה אנחנו המשפטניות ויש פה הרבה כאלה- צריך להסביר ולמסגר את העניין הזה, כחלק מהזכות לשוויון. אני חושבת שזה ממש חדשני, שראש העיר שם את זה כך. זה בהחלט לא טריויאלי. אני חשבת שזאת תהיה בשורת. אני שמחה להיות ה- second על דברים מהסוג הזה.

יש פה מרחב ציבורי שהוא משאב ציבורי. כמו כל חלוקה של משאב הוא חייב להיעשות בצורה שוויונית ולכן למעשה, יש פה זכות בסיסית לשוויון שאנחנו מבקשות מתוכן לעשות את זה. ואז גם, הזכות הזאת עומדת כשלעצמה ואני לא צריכה להתחיל להסביר מתוכה- למה לא הבאתי אוכלוסיות אחרות או איך זה נוגע לזה. זה מספיק חזק מעצם הזכות לשוויון. כמוכן שיש פה את הדברים השונים שאפשר להעלות, ואני חושבת שאחד הדברים החשובים שדובר עליהם גם קודם לכן- זה הנושא של שיתוף הציבור והייתי אומרת שיתוף נשי, באופן מאד מובהק. לדבר על הסיפור הזה, של אין ייצוג של נשים בתוך המערכות, אני חושבת שזה היה כל כך חשוב איך ששמת את זה לנגד עינינו - בירוקראטי, נוקדני ומציק - זה בדיוק מה שצריך לעשות כדי להבין שהמלים היפות והגדולות הן מאד חשובות. בסוף השאלה היא גם, מי יושבות בשרשרת ההחלטות. וכאן הסיפור המדהים הוא, שזה לא כל סיפור, כמו למשל, חדרי ישיבות שיש בהן נשים, האינטליגנציה עולה בהם או התפוקה עולה או דברים מהסוג הזה, כשם שגם נעשה מחקר בתחום של חברות שנסחרות בבורסה בארה"ב. אני מדברת פה על משהו הרבה יותר מובהק, כי מה שמאד חזק בנושא של תכנון מגדרי, ונראה את זה אצלי במחקר שאני עשיתי, זה שגברים ונשים חווים את המרחב הציבורי, כמו נגה ומאדים. זאת אומרת שזה ממש הקלאסיקה של הדברים האלה, שלפעמים גורמים לנו אי-נוחות, כשהרבה פעמים בתוך המערך לשוויון, הרצון הוא להגיד שבעצם אנחנו כולנו בני ובנות אדם, בסופו של דבר וכולנו רואים עין בעין, רוצות עין בעין דברים וזה לא נכון, כשזה מגיע לעניין של המרחב הציבורי. המחקר שעשיתי, מראה שאנחנו חיים בשני עולמות אחרים, בשני מרחבים אחרים ולכן שיתוף הציבור פה חייב להיות ברוב מובהק, גם של נשים. צריך לעבור דרך מנהיגות קהילתית, ששם יש נוכחות נשית, הרבה יותר מאשר מנהיגות מוניציפאלית עליונה, כמו רשות עיר, למרות שאצלכם המצב מעולה, של שליש וזה בהחלט טוב.

הנקודה שמאד מעניינת בעיני היא הנקודה של אימפקט. אגב, הדברים שנאמרו קודם לכן - מה יותר חשוב והאם עירייה צריכה לתעדף דווקא פרויקט של תכנון מגדרי. אני חושבת שהסיפור הזה של פרויקט שנעשה בווינה וששם יש 30 שנים של ניסיון הראה שבתחומים שנגעו להקשרים מגדריים של חינוך, של בריאות, של המון פרויקטים, כשהיו להם 60 פרויקטים שהם ניפו - הפרויקט של התכנון המגדרי העירוני היה האפקטיבי ביותר מבחינת תחושת החיבור והבטחון של נשים לעיר שהן גרות בה. אני חושבת שזה נתון מדהים. גם תמיד מלמדים אותנו, בודאי מתוך עולם המשפט, שהכל זה חינוך וחינוך זה הסיפור מספר 1, והנה אנחנו רואים שזה הרבה פחות אפקטיבי מסתבר, מאשר דברים כאלה, אבל בודאי שבדברים האלה המגוון הוא מאד גדול ולא צריך להיצמד, לא רק לתאורה, למרות שתיכף אדבר על תאורה באופן ספציפי, בגלל האפקט המאד חזק שלה.

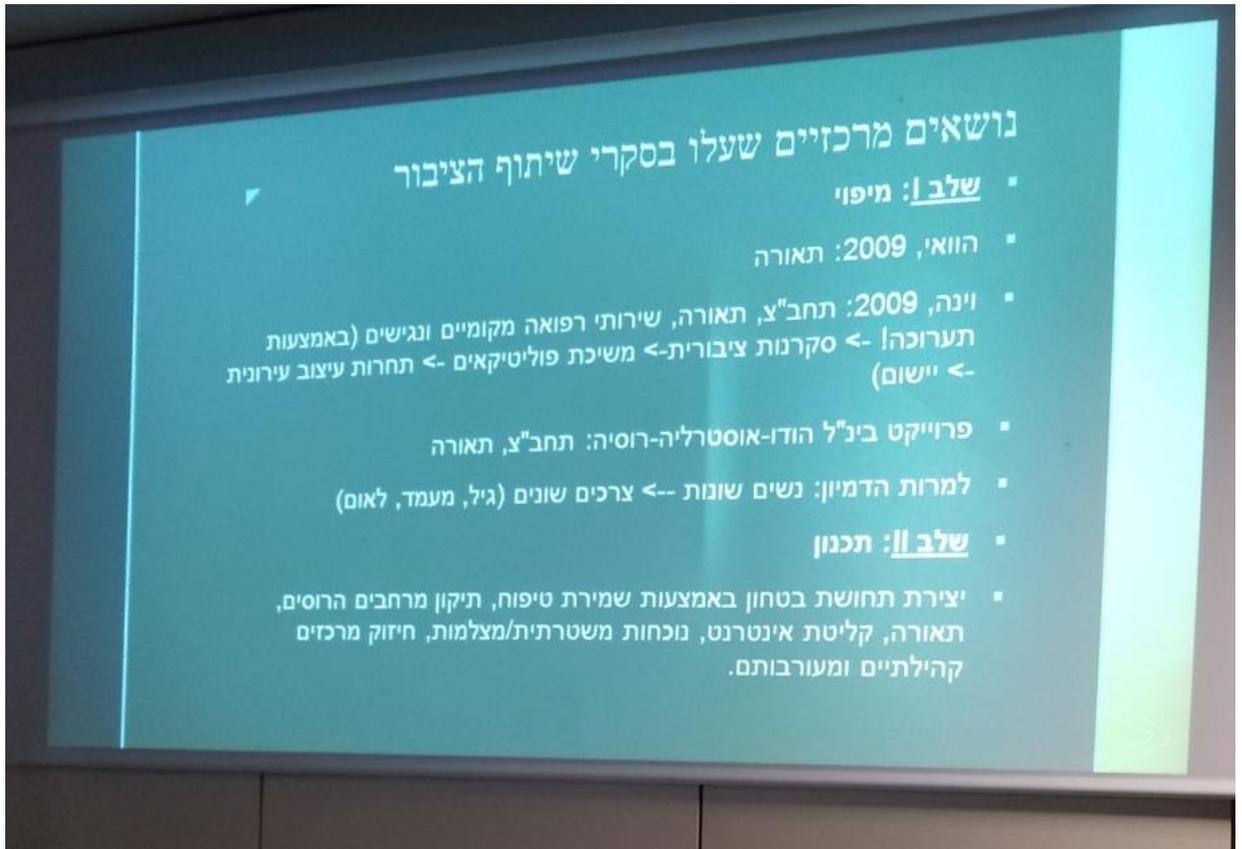
ברור שיש לנו פה שני שלבים

שלב אחד - מיפוי של הצרכים.

שלב שני - התכנון בהתאם למיפוי, שזה בעצם תפיסה אסטרטגית שונה בכלל של הדיסציפלינה הזאת של תכנון ואיך שהיא מתנהגת, כשהרבה פעמים היא מתנהלת לפי מדדים מאד רחוקים משאלות של מגדר, כמו אסטטיקה, מגבלות פיזיות וכיו"ב. ולכן זה שינוי של האסטרטגיה של נושא התכנון ואני חושבת שבתוך השינוי האסטרטגי יש גם שינוי ערכי. כלומר, השאלה - האם אני מרגישה מחויבת כמהנדסת לנושא הזה למשל, או כאשת תכנון - היא שאלה של אתיקה.

כלומר שיש פה עמדה עקרונית שאני בוחרת לשים לנגד עיניי קבוצה שהיא באופן מובהק קבוצה מוחלשת, קבוצה מאד גדולה באוכלוסיה ושהחלשות שלה רלבנטית לאורך כל שנות חייה, וכמובן זה לא צריך להיות אקסקלוסיבי, זה לא אמור להוציא את ההתחשבות שלי בקבוצות אחרות, אבל להגיד שזה אחד הדברים המרכזיים והחשובים לי. אם אני מסתכלת על איזה שהוא יישום של הרעיונות האלה, אפשר לראות דוגמאות לפרויקטים כאלה שנעשו ברחבי העולם. ניתן לראות את הדוגמאות באופן מובהק ועל כן אחזור פה גם לדברים שנאמרו, כי בסופו דבר תאורה זה סיפור מאד גדול.

הסיפורים הכי גדולים שעולים בתחושה של אימפקט ישיר על שימוש במרחב הציבורי זו תחבורה ציבורית ותאורה. זה כמובן לא אומר, שלדברים האחרים אין אימפקט, בודאי שיש להם אימפקט. היו מחקרים שמראים ששמות של רחובות נותנים תחושת שייכות. הסיפור הזה של - האם המקום נראה מוזנח יותר או פחות, זה לא בגלל שנשים יותר אוהבות לנקות, זה לא הסיפור, שלנשים יותר חשוב סדר וניקיון כי, זה פרוקסי לאיזה שהיא הזנחה ולחשש שבעצם האישה לבד במרחב הזה ולכן זה מגיע. כלומר, שהרבה מאד דברים מתחברים בצורה מאד מובהקת ממש ברחבי העולם ותראו את המגוון של מדינות שנחקרו במחקרים השונים האלה והם כולם מראים שהסיפור של תחושת בטחון במרחב הציבורי הוא הסיפור, הוא לא היחיד אבל לו יש את האימפקט החזק ביותר מבחינת היכולת וההסכמה של נשים להיות יותר במרחב הציבורי. כמובן שיש נשים שונות עם צרכים שונים, עם גיל שונה ויש מעמד שונה. בפרויקט חובק עולם זה, שהעמקתי בו למשל, אזי בהודו הסיפור התכנוני הכי מרכזי היה, שיהיו שירותים ציבוריים במרחב הציבורי, בגלל שאין שירותים בבתים, נשים צריכות לצאת החוצה והן חשופות לתקיפות מיניות. זה משהו שהוא רלבנטי לנשים, הרבה יותר מאשר גברים ועל פניו זה יכול להיראות פרויקט של הגיינה, אבל זה לא הסיפור הגדול פה. מבחינת האימפקט שלו והדחיפות שלו הוא היה הרבה יותר משמעותי לנשים כמובן. כמובן שברוסיה ובאוסטרליה לא עולות סוגיות מהסוג הזה, אבל עלו שם סוגיות אחרות ולכן זה מאד משנה לנשים שהן מהגרות עבודה, נשים שהן פליטות. היום באירופה אפשר לראות באופן מאד מובהק את ההבנה שהמקום בשבילן זה הפארקים הציבוריים, כמה הם נגישים לשכונת המגורים עצמה. כאשר אנחנו מדברים על מעמד, אנשים יותר עניים, אין להם מרחב בבית להינות בו, למול אנשים שהם ממעמד גבוה יותר ויכולים להינות מהמרחב של הבית ויש להם הרבה פחות הזדקקות למרחב הציבורי וכיו"ב. אני חושבת שאלה דברים מובנים ומוכרים מאליהם. אני לא אחזור עליהם ואפשר לראותם, איך בתוך התכנון, הדברים האלה יכולים לבוא לידי ביטוי.

וכאן אני מגיעה למחקר ספציפי, שעשיתי בנושא הזה של פחד נשי ותאורה בישראל.

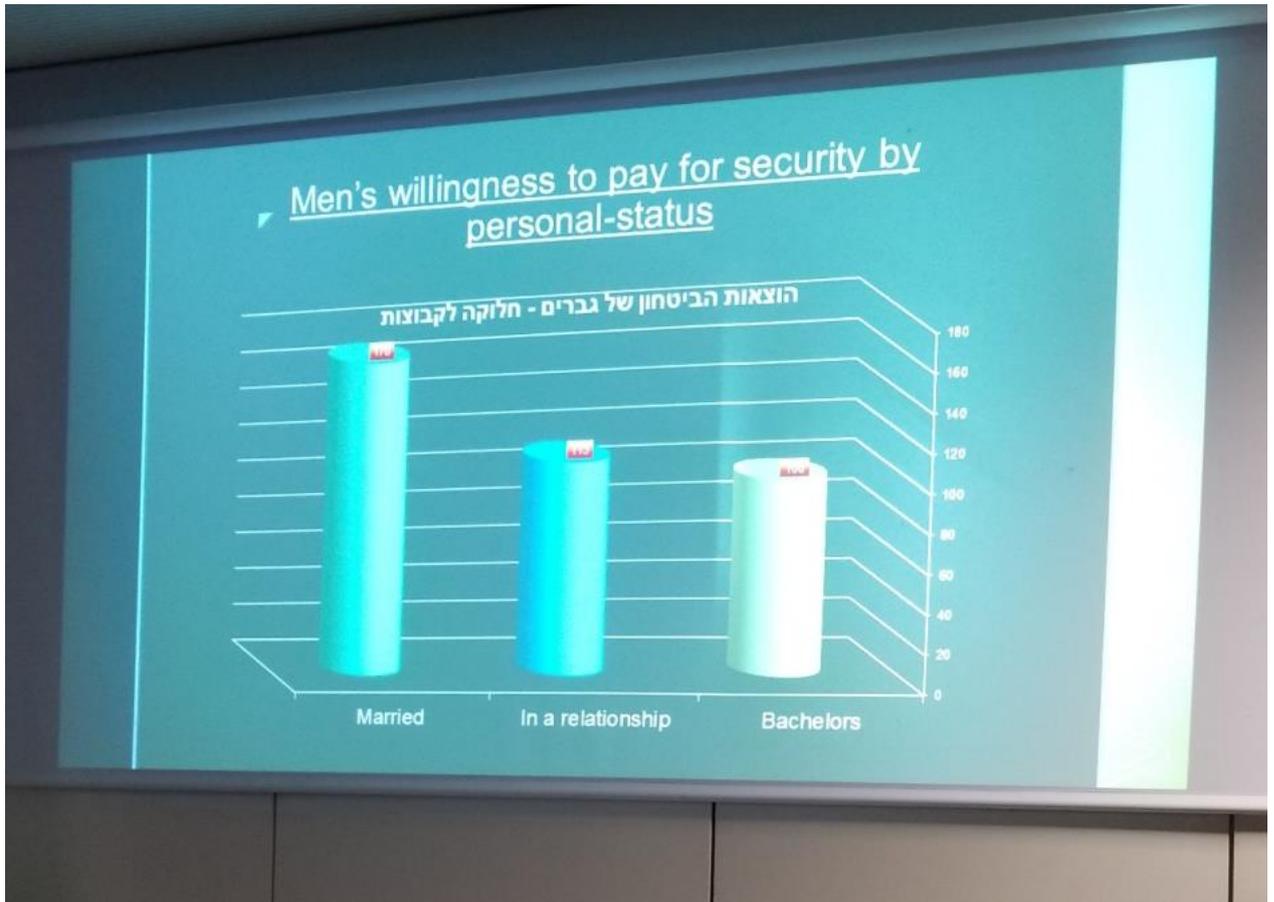
חשוב לשים את הדגש על הסיפור הזה, לא בגלל שאני חושבת שתכנון מגדרי צריך להסתכם בו, כפי שאמר אודי. אני חושבת שזה יהיה גרוע מאד, אם יסתכם רק בזה, אבל זה נושא מאד חשוב בתוך הסיפור, בהשפעה הישירה שלו ובעלות שלו לנשים.

אומר שאני מגיע מתוך תחום שקרוי דיני נזיקין, כלומר שהנזקים שנגרמים לנשים לאורך חייהם ממסגרות שאנחנו לא חושבים עליהם בכלל, כי הן מזיקות. אחד הדברים שגיליתי בתוך המחקר הזה, שבעצם ישנו פחד שנשים נושאות אתן לכל מקום והוא מתעצם במרחב הציבורי למרות שסטטיסטיקות מראות שהפחד הזה הוא לכאורה לא רציונאלי, הוא לא תואם סטטיסטיקות. הסטטיסטיקות מראות שמרחב ביתי הרבה יותר מסוכן לאישה מאשר נלך בשביל ויקפוץ עלי האנס מהשיחים ויפתיע אותי ואף אחד לא ישמע אותי. בדרך כלל זה אדם קרוב שאני מכירה, לפעמים בני משפחה וכיו"ב. ועדין, החשש הזה הוא חשש שמלווה ילדות ובהמשך נשים. המחקר שבגינו יצאתי בכלל לדרך הוא מחקר שמדבר גם על נשים מבוגרות, שזה אחד הפחדים הכי גדולים שלהם. נשים עריריות שאצלן זה כאילו פחד שיפרצו להם מבחוץ. אבל ככל שהנשים צעירות ונמצאות יותר במרחב הציבורי זאת חוויות חיים שלהן שהן מסתובבות אתה כל הזמן ונשים מוצאות דרכים להימנע מסיטואציות שבהן הן צריכות להתמודד עם הפחד הזה. הפחד הזה בא לידי ביטוי בצורה מובהקת במרחבים ציבוריים שהם חשוכים ושהם מבודדים יחסית. יש לזה כמובן משמעות כספית והתפקיד החשוב של רשות מקומית שהיא יכולה לאפשר שליטה והפחתה בפחד הזה, כך שהנזק הזה, שהוא נזק נשי מובהק ואני מזכירה, לצערנו, שמי שמטיל את הנזק הזה על כתפיהן של נשים בצורה הכי מובהקת הם הגברים. הפחד הוא שנותקף על ידי גבר והדבר הזה ככל שאנחנו חושבים על נטלים שצריך לאפשר איכות חיים בתוך המרחב הציבורי, זה משהו שהרשות המוניציפאלית צריכה לקחת בו חלק והיא יכולה לעשות את זה.

ראו למשל, מחקר שעשיתי עם פרופ' טל שביט, ולמעשה בדקתי את הנכונות לשלם כסף, לשלם בזמן, לשלם בחירות שלי, כדי שלא אצטרך להתמודד עם הפחד הזה וכדי לא לחשוף את עצמי בצורה ישירה לחרדה הזאת. אחת השאלות הייתה שאלה של את/ה נמצאים במסיבה ונמאס לכם, נגמר לכם ואתם רוצים לקום וללכת, אז מה תעשה? - התשובה הראשונה הייתה לא הבנתי את השאלה, אני קם והולך. וכאן אנחנו יכולים לראות את הדבר המדהים הזה, ש-75% מהגברים כמעט, פשוט חופשיים לרצונם, לזמנם, הם אדונים אמיתיים של הרצון שלהם ואם נגמר להם מהמסיבה, הם קמים והולכים. הם נעלמים מהדבר הזה והם כבר לא נותנים לדבר הזה להשפיע עליהם. לעומת זאת, רק 14% מהנשים מסוגלות להגיד משהו כזה. האחרות השיבו 'אני אחכה קצת, אראה מה קורה'. ואילו נשים יכולות לשבת wait as long as needed - שם יש לנו את המספר הכי הגדול ואם יצטרכו לשבת שם יומיים, הם ישבו שם ולא יצאו החוצה. המשמעות של הדבר הזה, גם כששאלנו הרבה שאלות מהסוג הזה, כמו למשל שימוש בשירותים ציבוריים. ואם אישה נמצאת במקום שהשירותים הציבוריים במרחב הציבורי הם מבודדים יחסית - מה תעשה? אני יכולה לומר שגברים פשוט לא מבינים את השאלה הזו. אני יכולה לומר שהעברתי את זה בהרבה מאד כיתות של סטודנטים ואז כך יצא שהייתי בתוך הכיתות שהם מילאו את השאלונים וזה היה מדהים לראות את הגברים והנשים ולראות את החוויה - איך הם חווים את השאלון. הגברים מילאו וחשבו שזה היה שאלון על חברת החשמל, כאילו לא היה להם מושג מה אני רוצה. והנשים ישבו, לא סיימו את השאלון וכתבו 'אני מתקשרת לאמא שלי, ו'אני עושה כאילו אבא שלי בא לאסוף אותי' - הם כל כך הבינו במה מדובר. החוויה הזאת הייתה מדהימה כדי לראות את ההבדל בין גברים לנשים, וכמה הם חווים שתי חוויות שונות, כשהם יוצאים החוצה וניתן לראות שיש לזה גם משמעויות כלכליות דרמטיות. נשים משלמות חלק הרבה יותר גדול מההכנסה שלהן כדי להבטיח את הבטחון שלהם. כלומר שאנחנו בעצם מעבירים את זה מהמרחב של אחריות מוניציפאלית שיכולה לעשות חלוקה, דרך ארנונה ומיסוי עקיף למינהו, כדי לייצר משהו הרבה יותר הוגן בחלוקת הנטל הזה. כלומר שנשים גם אלה שמפחדות וגם אלה שמשלמות.

ראו גרף מעניין - על מה קורה כשגברים שונים ישאלו את השאלות. נראה שהיו כמה גברים שדווקא הבינו הרבה יותר על מה אני מדברת בשאלון שהזכרתי והם מוכנים באופן משמעותי יותר להוציא הרבה יותר כסף. ואלה הם גברים שנמצאים כבר בתוך מסגרת של נישואין ואפשר היה לראות אצלם שינוי דרמטי. כלומר ברגע שאני חי עם אישה בתוך מרחב אינטימי, אני יודע שהיא מפחדת, היא מתקשרת אלי בעצמה, כשפעם הטלפונים שעשתה לאבא שלה, היא עכשיו עושה אותם אלי, שאשמור לה על הדרך או שארד למטה, כי היא באה לחנות בחניון ואין שם תאורה.

ואז אפשר לראות איך בעולם הזה שהם ביחד, הם פתאום רוצים לעזור. אני חושבת שזה מדד מאוד טוב להגיד, שיש פה רצון לשותפות גברית ביצירת מרחב יותר בטוח, כי גברים כל כך הרבה זמן לא מבינים שזה כזה סיפור, אבל כשהם מבינים הם אומרים ברור, שאנחנו מוכנים להיות חלק מהפרויקט הזה.

בהחלט חשוב להרחיב מעבר לסוגיות של פחד גם לסוגיות של הנאה מהמרחב הציבורי בצורה שיוונית יותר. יש לנו פה דוגמה של גרם מדרגות משולב ויש בצדדים עליה וירידה. וכן דיברו על מדרכות ומעברים כגורם מאוד משמעותי בהעלאת הטרדות מיניות. אגב, הסיפור מספר אחד זה הטרדות מיניות ולא תקיפות מיניות בהכרח, פיזיות אלא בעיקר הטרדות - אמירות, שריקות, הסתכלויות, התקרבויות ודברים מהסוג הזה, שכן צריך קצת יותר מרחב, צריך לרווח את זה ובאמצע הרמפה שמאפשרת בעיקר לנשים עם עגלות ואנשים עם מוגבלויות, ואני חושבת שהכל מזין את הכל. כלומר כל כך הרבה פעמים גברים מסתכלים על נשים נאבקות במדרכות עם העגלה. ואז אם אני אבא שעוד לא הפנים את התפקיד ההורי שלי - אני פשוט אומר לעצמי שאני לא מסוגל לראות את עצמי מתמודד עם זה, או שאני האבא שאומר, שהאישה הולכת בחוץ ואני אשב בבית עם הבן/הבת שלי ואז אני ממשיכה דרך הדבר הזה לייצר את המובחנות הזאת, שנשים הם עם ילדים בחוץ וגם אם גברים הם עם ילדים, הם בעצם בפנים. מכאן, שאנחנו צריכים לאפשר כמה שיותר מרחבים כאלה, גם שיהיו נוחים לגברים.

היו מחקרים שנעשו בווינה על מה קורה בפארקים הציבוריים, בשימוש בהם, שכל המטרה שלהם היא הרבה יותר מיופי. אומר שאני גרה בהרצליה ולידנו רעננה ואין ספק שהערים האלה על פניו הן יפהפיות עם פארקים אדירים בקצה העיר

ואת צריכה פרויקט שלם כדי להינות באמת ממה שיש לערים האלה להציע לך, כי כמעט שאין את המסגרות הקטנות האלה של שכונה עם פארק קטן לידה, אפילו עם שירות של מרפאה ליד. אני יכולה לומר שכדי לקחת את הילדים שלי למרפאה העירונית, זו הייתה נסיעה ואיפה אחנה וכו', ואולם במחשבה שלי אפשר היה ללכת את זה ברגל קרוב.

וגם פה גילו ש-בול בול הוא המשחק שנשים באופן מובהק נוטות לשחק אותו יותר במרחב הציבורי וזה שאומרים להם 'אין בעיה', רק תעשו משהו דומה ליד, תשתמשו פשוט במגרש הכדורגל הקבוע, אבל כך זה לא מספיק, כי מגרש הכדורגל צריך להיות כמובן רלבנטי גם לגברים וגם לנשים אבל יש מרחבים ספורטיבים שהם הרבה יותר בולטים אצל נשים ובתור מי, שקצת שיחקה כדורגל, אני גם מבינה למה. בסופו של דבר, אצלנו למשל, אני חושבת שבאופן מאד מובהק הספורט שניתן לסמן אותו, שיש בו נוכחות דומיננטיות נשית הוא כדור רשת וכדו'. זה למשל, משהו שאפשר לשלב בתוך הפארקים הקיימים ולא רק להגיד 'תשחקו את זה על אותו מגרש'.

נקודה אחרונה כמובן - זהירות, סטראוטיפיזציה. האמת היא שבסופו של דבר צריך מאד להיזהר מהדבר הזה. כי לפעמים עם הכוונות הטובות מגיעות 'נעלי העקב' הגבוהה במיוחד כבסיס לחניה לנשים. במחקר שלי כללתי ספציפית את הנושא של חניונים. בארה"ב יש סדרה של פסקי דין מזעזעים על מקרה אונס בחניונים. אני חושבת שחניונים הם מאד משמעותיים, אבל זה לא בגלל שיש לי נעל עקב ועכשיו צריך לפרגן לי הליכה קצרה. המציאות היא, שככל שאני נמצאת במקום מרוחק יותר מהכניסה, מאיפה שיש את השמירה, את האבטחה, את המצלמות, כי הרבה יותר קשה להשתלט על מרחב גדול של חניון, גם חיצוני וגם פנימי.

קריאה

מאיפה זה? זה אמיתי?

פרופ' יפעת ביטון - משפטנית בכירה ומומחית לשוויון במשפט הישראלי

Zhejiang province, זה אמיתי. המחקר הזה מ-2015 ושם כבר התחלתי להסתכל על תקנות עירוניות והם השתמשו בעיקר בתקנות עירוניות כדי להסדיר את הנושאים האלה והמובילים בתחום היו דרום קוריאנה וסין. והם עשו את זה עם סטראוטיפיזציה מטורפת. מצד שני צריך לשים לב, לא רק לדברים של סטראוטיפיזציה אלא שצריך לראות למשל, תחבורה ציבורית שהפרידו בין גברים ונשים, כמו בברזיל ובהודו, כאשר בברזיל הפרידו בין קרונות ובהודו ממש בתחבורה כשהנהגת תהיה אישה וכו'. גם פה היה מיזם של 'מוניתה' - דברתי אתם ואמרתי להם שקשה לי מאד עם זה שזה הפתרון. אני חושבת שבדאי במדינת ישראל, אכן אנחנו מפרידים בין גברים ונשים אבל לא מהסיבות האלה, כי צריך להיות מאד חכמות, לא רק צודקות, בתוך הסיפור הזה וצריך לעשות את זה בחוכמה, כדי שלא נמצא את עצמנו יושבות בירכתי האוטובוס מהסיבות הלא נכונות ולפיכך, גם על הדברים האלה צריך לחשוב, שכן יש פה גם סכנה של סטראוטיפיזציה וגם סכנה של העמקת ההפרדה, הבידול והחומה שבין גברים ונשים ואסור שתהיה. היא קיימת גם כשאנחנו ביחד בהסתכלות שלנו. הדבר האחרון שאנחנו צריכות שיהיה, שגם נתחיל לחיות במרחבים נפרדים וכמובן שיש את כל הפתרונות, כמו הטכנולוגים וכיו"ב, שאפשר וצריך לחשוב עליהם. אני חושבת שהם נהדרים אבל הרעיון הוא להאיר בזרקור את מה שחשוב ולהבין שהדבר הזה הוא מאד קריטי לנו, ושממנו אפשר לצאת לשאלות מאד מגוונות ומקוריות, על מה חשוב לנו במרחב הציבורי.

תודה.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

האם יש שאלות ליפעת?

אין שאלות נוספות.

מחיאות כפיים

הצטרף אלינו יואב דוד, אדריכל העיר.

לאורה, מאגף תכנון עיר, בבקשה.

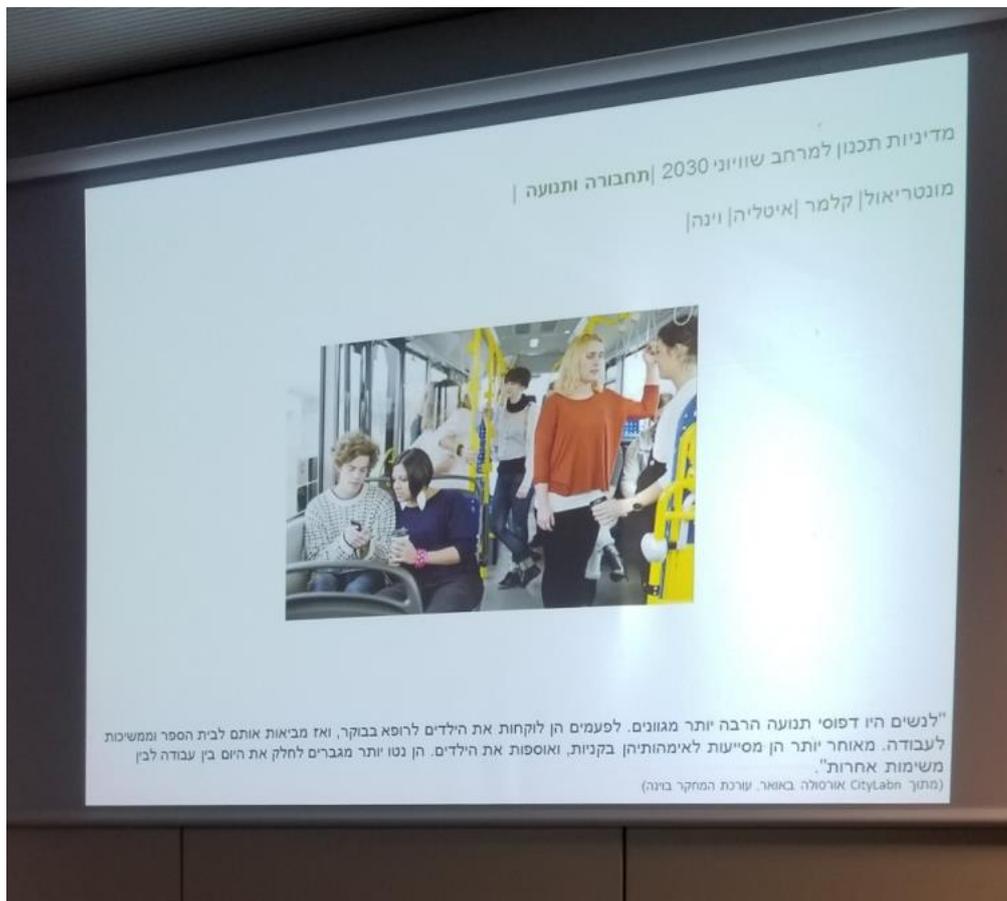
גב' לאורה הופמן שפטלר

קודם כל, אני רוצה להגיד תודה רבה לציפי ואפרת על הדלת הפתוחה. כאשר הצגתי את זה לאודי (וחבל שהוא הלך), הוא התגאה בזה שהוא מגדל שני בנים שראו 'אנה ואלזה' ולמרות מה שהוא אמר פה, הוא לגמרי תומך ומקדם. יפעת, תודה רבה, עשית לי הקדמה שמאד קל לצלול פנימה; תכנון מגדרי הוא בעצם תכנון שמייצר עיר טובה יותר לכל התושבים, אבל יש דברים, כמו שאפשר לראות בתמונה - יש פערים פסיים, יש פערים מנטליים, יש פערים מסוגים שונים.

ועכשיו אני צוללת לתוך דוגמאות בעולם. הצצה הראשונה לבסיס למדיניות שאנחנו רוצים לקדם באגף תכנון עיר. הבסיס לתכנון מגדרים הוא עירוב שימושים. כל תוכנית שאנחנו מקדמים היום מבוססת על עירוב שימושים, ניהול זמן יעיל יותר. משולש מגורים, מוסדות חינוך, תעסוקה - נכון יותר.

אנחנו עכשיו צריכים לשים לב, שבתוך המרחב האינטנסיבי של עירוב השימושים, אנחנו עדין מייצרים מרחבים שהם בטוחים ונעימים.

נושא תחבורה ותנועה -

בשנות ה-90, כמו שאפרת הזכירה - וינה מובילה ב'יחוד החנית' כבר שלושים שנה את נושא התכנון המגדרי. היא הנגישה את כל המסמכים שלה לאנגלית, כך שכולם יוכלו ללמוד מהם. ובשנות התשעים הם רצו לעשות רפורמה בתחבורה והם עשו קבוצות מיקוד של נשים וגברים. גברים הגישו את השאלון תוך שתי דקות. נשים ישבו וכתבו ופירטו והם פשוט קיבלו שאלונים מפורטים. יש את ההבדל המגדרי אבל נשים משתמשות בתחבורה בצורה שונה לחלוטין. נשים עלולות לאוטובוס בבוקר, נוסעות לעבודה, יורדות, אוספות את הילד, עושות קניות, קופצות לרופא - הם ידעו לשפר את כל מערך התחבורה על המייל האחרון.

60% מהנשים משתמשות בקווים עירוניים בארץ. כאשר אני יוצאת מהעבודה ב-3.30 לאסוף את הילדים, אני יודעת שאין מצב שאקח אוטובוס, כי לא יגיע אוטובוס, כי אין תדירות בשעה הזאת. זו שעת שיא שכולנו צריכים אוטובוסים בהם ואני לוקחת קורקינט. וקורקינט זה כבר נושא אחר ואני מפחדת לקחת קורקינט, אבל אני לוקחת אותו, כי אני יודעת שכך אוכל למקסם את הזמן שלי בעבודה ועדין להגיע בזמן לילדים.

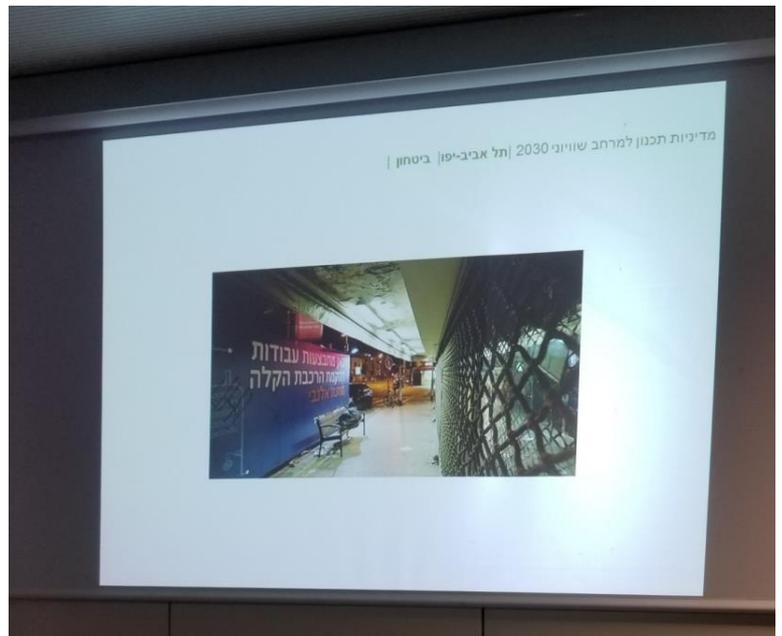
יש לנו דוגמה משטוקהולם ואחריה ערים אחרות אימצו אותה. בעבר פינו את השלג מצירים ראשיים ובראי המגדר הם שינו את סדר הפעולות הם קודם פינו רק את השלג לכיוון מוסדות החינוך ומדרכות ורק אחר כך לצירים ראשיים, שאם תחשבו על זה- המשמעות היא תכנון חברתי. אנחנו לא קודם מפנים את הנתביים לתעסוקה, אנחנו קודם מפנים את הנתביים לחברה- לנשים, לאמהות, לילדים. (אחר כך נעשה אנלוגיה על תל אביב על הנושא הזה).

יפעת, הזכרת את הפארקים ואני קצת אמקד את זה לנושא התכנון. תכנון הפארק עם עקרונות תכנון הפארקים בוונה, שאומץ אחר כך בערים נוספות, נשען על מחקר מ-1997, שגילה שעד גיל 10 יש שימוש זהה בין המגדרים בפארקים, אבל מ-10 ועד גיל 13 יש שימוש מופחת של בנות ובגיל 13 הם פשוט לא משתמשות יותר במרחבים הציבוריים. הם עשו מספר פיילוטס ותימצתו את זה לחמש עקרונות מובילים היום שהוכיחו את עצמם

- האחד - יצירת רצף שטחים בתחום שטחים פתוחים, ואנחנו קוראים לזה ציר ירוק. זה עקרון שגם מלווה אותנו באגף התכנון.
- הבטחת שבילי הליכה היקפיים וחוצים מוארים וברורים.
- פירצו לפארק; אם היה לנו כר דשא אחד גדול, כמו שיש בהרצליה לצורך העניין - הם הבינו שצריך לייצר איזורים תחומים יותר, קטנים יותר, זה לצד זה, שקבוצות משתמשים שונות יוכלו להשתמש בפארק וכך יש מקום לכולם, אבל עדין יש נגישות ונראות ויש תחושת בטחון. גבולות ברורים לפארק וגמישות תכנונית להכיל אופנות משתנות, אם זה הזמן היום ומי יודע מה יהיה בעתיד.

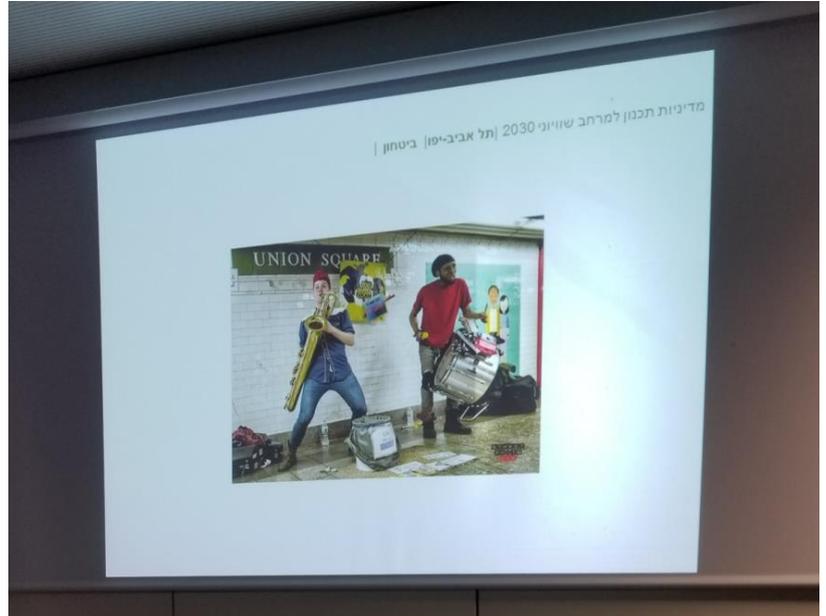
עשינו קבוצות מיקוד ראשוניות והזמנו נשים תל אביביות שחיות ועובדות בעיר. מתוך קבוצות המיקוד יצאו שלושה נושאים בוערים ביותר וחשובים להן

- בטחון
- ייצוג נשים במרחב
- חינוך
- בטחון

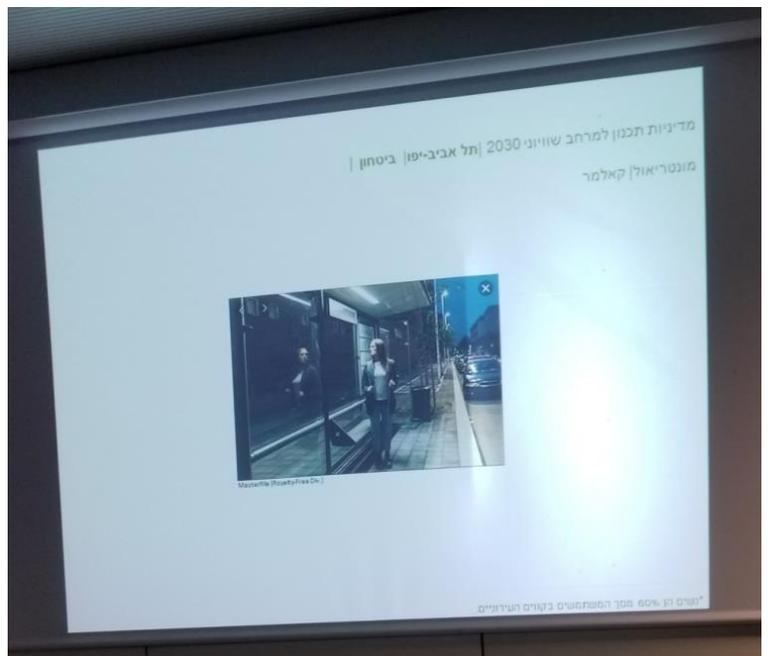

אני חושבת שכל אחת מאיתנו חוותה חוסר בטחון במרחב, היא התלבטה אם ללכת ברחוב הזה או ללכת ברחוב השני. הסוגיה הזאת רלבנטית מתמיד כי היום אנחנו עיר במעבר. כלומר כל העבודות סביב הרכבת הקלה, אנחנו עתידים להיות במטרו, במעברים תת קרקעיים וחייבים לתת על זה את הדעת.

אחד הפתרונות שעיריית ניו יורק מצאה - זה בעצם מיסוד נגני הסאבווי, שזה פתרון מדהים, הוא מייצר בטחון.

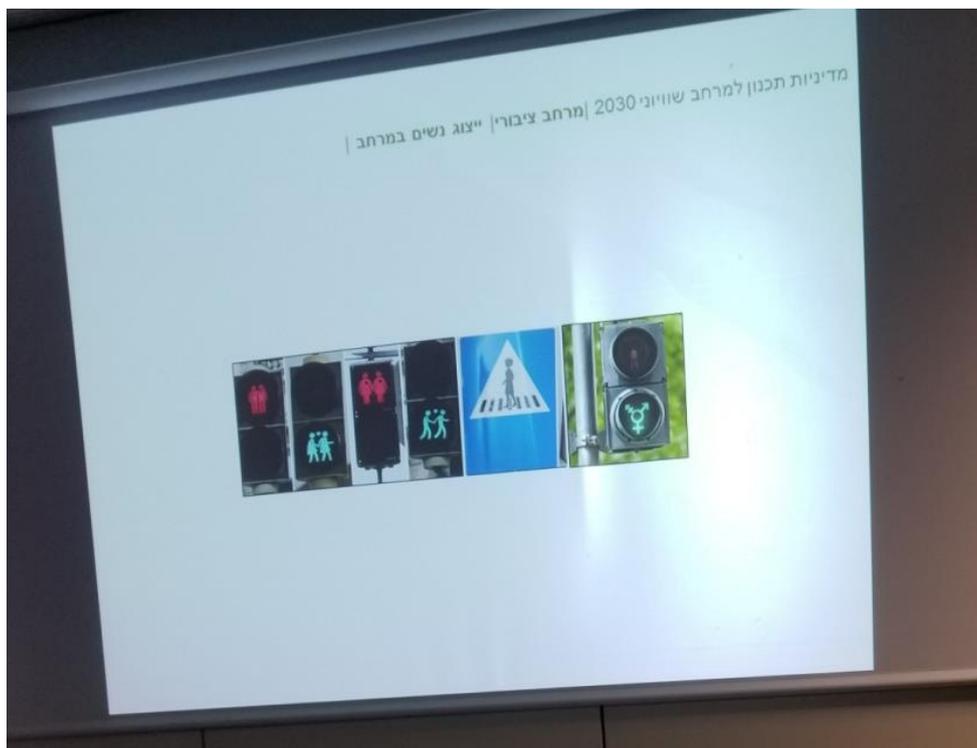
אחד הפתרונות שמונטריאול הובילה שלצורך הבטחון, בשעות הערב, כשעומס התחבורה יורד, הנהג יכול לעצור בכל מקום בתוואי האוטובוס, מה שמקצר את דרכי ההגעה ומקנה בטחון - זה פתרון מעולה.

אנחנו התחלנו לעשות ביחד עם אגף מאור ונוכל לשתף פעולה, שזה בעצם למפות את עלמות האור. זה איזה שהוא בסיס לראות איזה איזורים מוארים יותר ואיזה איזורים מוארים פחות.

הנושא השני - וזה הנושא שהכי כאב לנשים בקבוצת המיקוד הוא ייצוג נשים במרחב או נכון יותר - חוסר ייצוג נשים במרחב. היו כמה נקודות שהביאו אותי למקום הזה ולעיסוק שלי במגדר, ואחד מהם אלה הילדים שלי; אני הולכת עם הבן שלי כל יום לבית ספר והוא לוחץ על הזמזם לעיוורים והוא מבקש ממנו הכל; כל בוקר הוא מבקש שיבוטל השיעור

וכל בוקר הוא מבקש מתנה, כשהוא לוחץ על הזמזם ונאמר לו 'בקשתך התקבלה'. הוא עושה את זה כל בוקר. ואז יום אחד הוא אמר לי, אם אסיה תלחץ על זה, זה לא יענה לה אז מה היא תעשה ואני לא שמת לי לב לזה, כי אנחנו כבר עיוורות להרבה עוולות במרחב. ואז השותף שלי לצוות ניסה לשנות את זה והוא לא הצליח, אבל נושא נוסף שכן אפרת וציפי הצליחו - זה נושא התמרורים והרמזורים.

נתבקשתי לקצר אז אסקור בקצרה -
 אומר שערים נוספות, ערים רבות כבר שם, אם זה ברלין, מדריד, וג'נבה שמחליפה 50% מכל התמרורים שלה לתמרורים עם דמות נשית.
 מרחבי הספורט - אני רצה בפארק פעמיים בשבוע בקבוצת ריצה והמאמן שלנו אומר לנו לרוץ בקבוצות ולא לבד. אני רצה ומסתכלת על מתקני הכושר, שזה מקומות שהושקעו בהם הרבה מאד משאבים והם בחוד החנית בטכנולוגיה ויש שם אפליקציות ומוסיקה והן מוארות מאד, ועדין נשים לא נמצאות שם.
 כל ההנחיות שם, כמו שאתן יכולות לראות, הן לגוף של גבר, הכל מותאם לגבר וזה לא מותאם לקנה המידה שלי. שאלתי את חברתי הספורטאית - מדוע היא לא מתאמנת במרחב הזה? והיא השיבה 'האם נראה לך שאפתח את הרגליים במקום הזה, אני מרגישה לא בנוח', 'אני מרגישה לא בטוחה'. צריך לבחון את זה, צריך לבדוק למה, צריך לבדוק איזה מתקנים כן נכונים ואולי מתחם ספינינג. אלה שאלות שאנחנו מעלים ורוצים לבחון.

נושא האופניים - אחוז הרוכבות בעיר מסך 100% הרוכבים הוא 30%- מעט מאד. עיריית תל אביב הציבה לעצמה יעד של 2025 - לעלות עד שנת 25' לאחוז רוכבים של 25%, כאשר כיום מספר האחוזים עומד על 10% מסך הרוכבים בעיר. מתוך ה-10% רוכבים מכלל העיר, רק 30% מתוכם הם נשים (שליש). אחת הסיבות זה המרחב האלים, כמו שאני חוששת לעלות על קורקינט, כשיש אופניים חשמליים שחותכים וזה מרחב שהוא מאד מאיים. אם ניקח את ההחלטה על פינוי השלג לגבי סדר העדיפויות ואיפה כדאי לסלול מרחבים שהם הכי בטוחים - כי אז נסלול שבילי אופניים לגני ילדים ולמוסדות חנוך. נתחיל שם, ואז אני מאמינה שזה יעודד יותר נשים לרכב. זה רק מחשבות ראשוניות שלי וזה עדין לא מבוסס, אבל יחד עם מרכז המחקר נעשה קבוצות מיקוד לנושא.

אני רוצה להגיד לכם תודה ורוצה לומר שהוועדות האלה מאד חשובות, כי זה תהליך שהוא מחשבתי והוא ארוך וזה לחלחל לתודעה. והתודעה שלי להקשיב 'לבקשתך התקבלה', והתודעה של כולנו לראות את הפער המגדרי, כי אנחנו לא תמיד רואות אותו כבר.

מחיאות כפיים

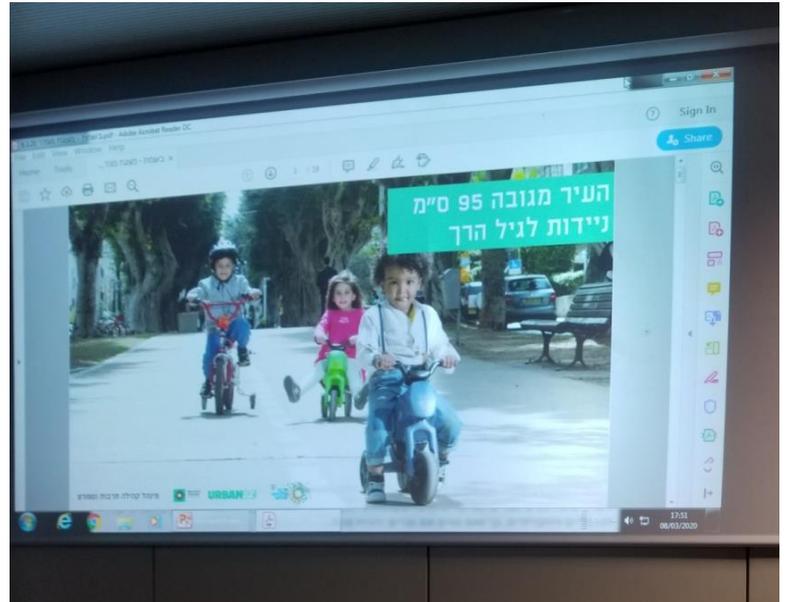
גב' ציפי ברנד - היו"ר

לאורה תודה על כל המהלך והמאמץ.

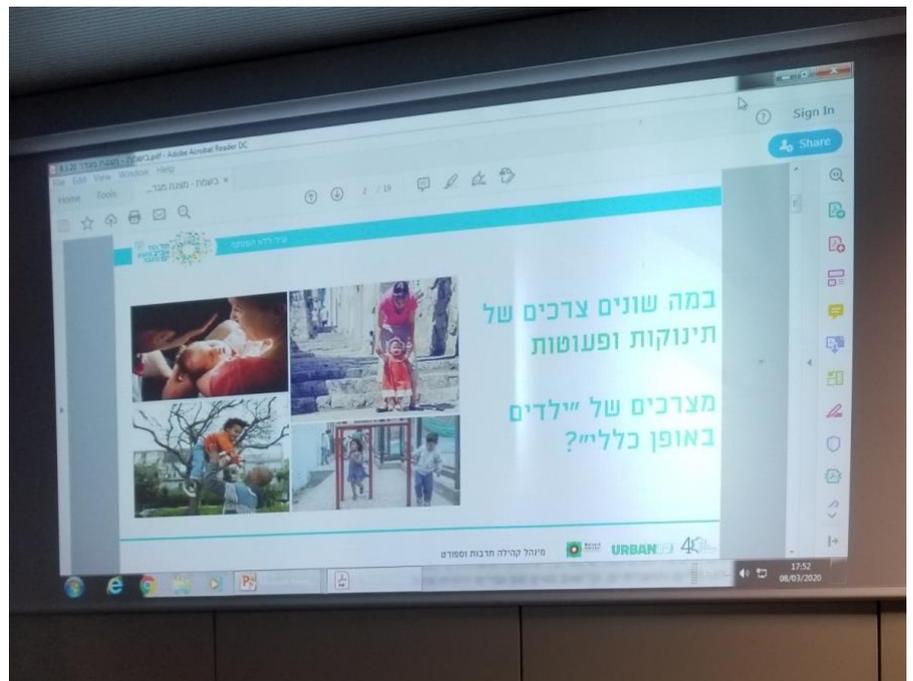
בושמת, בבקשה.

גב' בשמת צפדיה וולף - מנהלת התוכנית של אורבן 95 ס"מ

שמי בושמת וולף ואני מנהלת התוכנית של urban 95 ס"מ ועכשיו אני מנהלת את היחידה לתכנון פיתוח קהילתי במינהל קהילה.

אני באתי לפה לתאר בקצרה דוגמה לפרויקט שאנחנו עושים, שקשור למרחב הציבורי ששם בפוקוס את הראייה על ילדים. אעשה זאת בקצרה, כיוון שכבר לא נשאר זמן. בגדול, התוכנית הזאת עוסקת בכלל בגיל הרך, הכוונה מגיל לידה עד גיל 3 - 95 ס"מ זה הגובה של ילד בן 3, כבר ממוצע ולכן התוכנית נקראת על הבסיס הזה. היום היא מופעלת בעיריית תל אביב על ידי ון ליר. מה כל כך שונה, כשאנחנו מדברים פה על משתמשים, כשם שהזכירו את זה לאורך כל הדיון היום? -

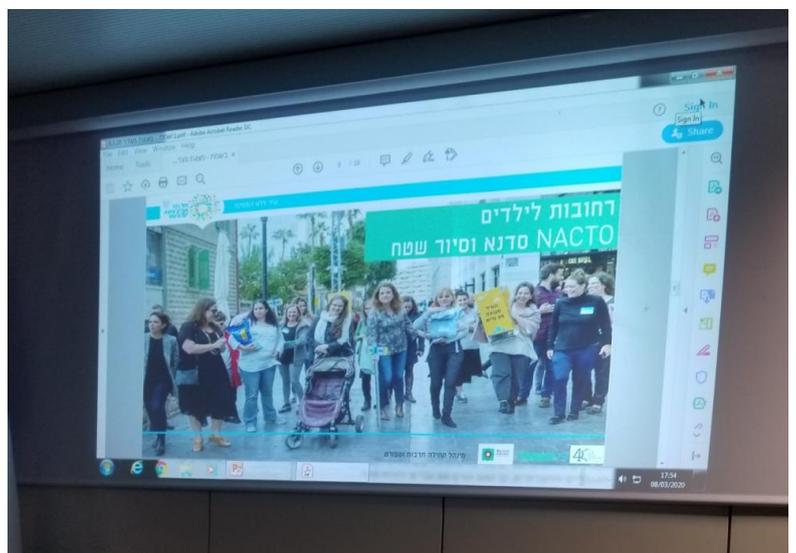

כאשר אנחנו מסתכלים על סוגי משתמשים שונים, בין אם זה נשים ופה אני רוצה להביא את הדיון על ילדים. וכשאנחנו באים לתכנן מבחינת המרחב הציבורי שלנו- מה כל כך שונה כשאנחנו מדברים על ילדים קטנים או על פעוטות ותינוקות.

אומר כמה דברים שבודאי כולכם מכירים. קודם כל, וזה גם פוגש אותנו בדיון על נשים, אימהות, משפחה - בדרך כלל הילדים האלה, בגילאים האלה- ילד בן שנתיים או גיל שלוש, לא הולך לבד במרחב הציבורי, תמיד נראה את אותו ילד הולך וצועד ברחוב עם מלווה. כשאנחנו מסתכלים על המרחב, על המעבר מהבית לגינה, לגן הילדים או לטיפת החלב - אנחנו צריכים להסתכל על הדרך הזאת שהם עושים ביחד וגם במגרש המשחקים, שכבר הלכנו בכמה דיונים.

ילדים חווים את המרחב הציבורי בצורה שונה, ולא רק בגלל הגובה של מה אני רואה, אלא כל החוויה החושית שלהם היא בכלל שונה. ילדים חווים מרחב על ידי צפייה, חקירה, התנסות. הם לומדים דברים על ידי משחק ולא פעם קורה לכם, כשאתם הולכים עם ילדים ברחוב, הם עוצרים לרגע, מסתכלים על משהו, נוגעים במשהו, מריחים משהו - אנחנו שואלים את עצמנו, מה הדבר הזה ואפשר אפילו לעודד אותו ולהעצים אותו, כי אנחנו מבינים כמה זה חשוב להתפתחות שלהם.

דבר נוסף - טווחי הליכה. דברנו על 600 מ' פה בתחילת הדיון, על מרחק הליכה ועם ילדים הכל לוקח הרבה יותר זמן והיום אנחנו מדברים על קונספט שמדבר על 15 דקות שכונה. ומה בעצם זה אומר? - זה אומר איך במרחק של 15 דקות הליכה, או לצורך העניין 15 דקות נסיעה בתחבורה ציבורית, אבל בקנה מידה העירוני התל אביבי, אנחנו יכולים לדבר על מרחק של הליכה. אנחנו באים לבדוק היום, איך אנחנו הולכים לאפשר מצב שליד הבית שלנו יהיה לנו מרחק הליכה, שנגיע לכל סל שירותים עירוני שמשפחה צריכה - זה יכול להיות גינה, טיפת חלב, מרכז קהילתי, כל מה שצריך וגם הדרך לשם היא מאד רלבנטית לנו. **מה הכי קריטי בילדים** ? - בעצם אנחנו יודעים שהגיל הזה הוא סופר קריטי בהתפתחות המוח שלהם. והילדים האלה הרבה יותר רגישים. ילד בגובה שעומד ליד מעבר חציה, שאוטו עובר הוא עומד בדיוק בגובה של כל הפיח של המכוניות והדברים האלה משפיעים עליהם. אני לא יודעת אם אתם מכירים את הנתון הזה, אבל הוא נתון מאד משמעותי. כמעט 30 על 60 נשימות בדקה, יש לתינוקות הרבה יותר מבן אדם מבוגר וכך כל הרגישות שלהם היא מאד משמעותית. מה אני באה להגיד בזה? - אם נתכנן מקומות טובים יותר לילדים, הם גם יהיו טובים יותר לבני שמונים, כשם שאתם מכירים את האמירה של 8/80 - זה בעצם סוג של אינדיקטור וכנראה זה יותר טוב מכל המגדרים, כל נושא הנגישות שעלה כבר קודם. מה אנחנו עשינו פה במסגרת תוכנית? - הבאנו בחודש דצמבר לפה את הארגון העולמי שנקרא **NACTO** - ארגון שמתעסק בתחבורה וניידות בעולם.

ויצאנו לחוות מה זה אומר ללכת ברחוב עם ילדים. ניתן לראות כאן בשקף סדנה של סיור שעשינו עם אנשי מקצוע מהעירייה בתחומים שונים - תכנון, בט"ש והיו גם מאדריכל העיר. בעצם אמרנו- בואו נצא החוצה עם עגלה, נבין מה זה לחצות את הכביש ואת הרחוב עם עגלה, נרגיש מה זה להיות בגובה שלהם על 95 ס"מ, או אפילו להחזיק ילדים על היד עם המשקל. זה דיבר על זמנים, ודיבר על המון דברים בחוויה הזאת, ואם אנחנו מתכננים, אנחנו צריכים מאד להרגיש, מה זה אומר מבחינת הדמות שאנחנו מתכננים עבורה. הסיור הזה היה מאד משמעותי וזאת אמירה שלקחנו מהסיור. אנחנו יכולים לתכנן המון דברים וזה נכון גם לכל תוכנית המרחב הציבורי שלנו, ובסוף יש את חווית המשתמש - נתכנן עד מחר ובסוף אנשים לוקחים את השביל, שאולי יותר נוח, אולי יותר מוצל, אולי יותר מהיר, הגם שאני לא יודעת בדיוק את התשובה, אבל אנחנו צריכים להבין את זה, שאנחנו מתכננים עבור כולם. בפרויקט שאנחנו עוסקים כרגע, היה לנו דיון בשתי שכונות בעיר ובחרנו שכונה בדרום העיר - נווה אליעזר, שכונה של אוכלוסיות מוחלשות יותר שיש שם מספר גבוה של ילדים בגיל הרך. עשינו שיתוף ציבור לדוגמה, איך בכלל מביאים אמהות אחרי הצהריים למרכז הקהילתי. והיינו חייבים לארגן פעילות לילדים, כי אחרת אף אחד לא יבוא אחר הצהריים, כדי להעסיק את הילדים ושאלנו אותם מה הכי מפריע להם בשכונה הזאת, בנווה אליעזר (זו שכונה עם כבישים רחבים, מדרכות רחבות, זה לא אותם קשיים שיש במרכז העיר).

אחד הדברים שעלו שם - זה הרחוב הגדול והצמתיים, שהם אתגר. וזיהינו מקום אחד שהוא מול המרכז הקהילתי בנווה אליעזר, שאגב, בכל השכונה יש לא מעט עוגנים ומעבר החצייה שזיהינו מול המרכז הקהילתי היה מאד משמעותי, שכן עוברים שהם הרבה מאד הורים וילדים וזה מרחקים מאד גדולים של כמעט 20 מ' לעבור מדופן אחת של המדרכה לדופן השנייה, ואפילו מכוניות חונות על אותם איי תנועה וכל הצומת הייתה מאד מסוכנת. כלומר שאנחנו שואלים- איך משפחה מגיעה אחרי הצהריים למרכז הקהילתי. הדבר הקטן הזה, של איך אני חוצה את הכביש, הוא סוגיה בתכנון ועל זה אנחנו גם צריכים להתייחס, כשמורידים את הדברים לפרקטיקה. יש בזה בעיות שקשורות לתחושת בטחון ושדה ראייה מאד מוגבל, ובעצם גם הגב' המבוגרת שפגשנו ברחוב, הצביעה על הקושי שחוותה, אפילו במעבר החצייה והזמן שלקח לה ואי הנעימות בסיטואציה הזאת.

קבלנו עתה אישור לצאת בפרויקט, שיצמצם את הצומת הזאת באמצעים טקטיים. זה בעצם אמצעים זמניים. אנחנו מכירים את זה מהעולם בכל מיני שיטות שגם משתפים את הציבור בתהליך הזה ושואלים - מה הייתם רוצים לראות. הדברים האלה הם דברים זמניים שאמורים להישאר כדי שהנוכחות באמת תגיד- יש פה אנשים, יש פה ילדים ואנחנו רוצים גם לעשות את זה איתם, אבל גם לעשות את זה בשבילם, לבטיחות של כולם.

תודה רבה.

מחיאות כפיים.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

אני רוצה להגיד תודה רבה לכולם. זו פעם הראשונה שאנחנו מנהלים פה דיון כזה, שמתעסק באמת בראייה של תכנון עירוני בראייה מגדרית.

תודה גם ליואב דוד - אדריכל העיר שהצטרף אלינו.

מר יואב דוד - אדריכל העיר

הצטרפתי בחלק האחרון של הפגישה, אבל אני שמח שבאתי ואני גם יכול לספר לכם, שאנחנו מכירים את הנושא, ערים לו, ואני שומע שיש הרבה מה לעשות. ברמה העקרונית רשמתי והתרשמתי. אני חושב שאנחנו בתכנון מרחב ציבורי, רואים בדרך כלל את התמונה הכוללת ויש בהחלט מקום לרדת לפרטים. אנחנו כבר עושים תכנון ביחד עם Urban 95 ותכנון בראייה מגדרית - זה משהו שבדאי אפשר לשים לו דגש. תודה לכם, זה טוב לכן, זה טוב לכולם.

גב' יהודית חן לוי

אני מבקשת לומר שאני עוסקת הרבה מאד שנים בנושא של נשים וכלכלה בפיננסים. היום הזה היה חשוב לי ממדרגה ראשונה, אין ספק בכלל. מסר אחד אני רק רוצה להבהיר - תל אביב היא מגדלור. כלומר שכל מה שנעשה כאן, אין ספק שהאדוות שלו ישפיעו על הרבה מאד רשויות מקומיות. אני פוגשת ראשות ערים עם מוטיבציה אדירה לעשות את השינויים האלה וכולן מצפות, למה יקרה כאן. בודאי, שלא הכל ניתן לעשות בגני תקוה או ביהוד מונסון, אבל בודאי שאפשר לעשות עוד הרבה מאד דברים אחרים, כאשר מבחינת כל אותן ראשות ערים וראשי ערים תל אביב היא מגדלור. אז קחו גם את זה בחשבון.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

יואב וגם אודי היו, שמעו וגם רשמו את הדברים. אנחנו נעשה עדכון לדברים ונראה איך אנחנו באמת יכולים לקדם משהו עירוני יותר נרחב. אני מודה ללאורה, לבשמת, ליפעת, לחווה ולכל מי שהגיעה. אנחנו נמשיך מזה.

קריאות

תודה לציפי.

גב' ציפי ברנד - היו"ר

אני מודה לכולם ונועלת בזאת את הישיבה.

*** הישיבה נעולה ***